

Sed contra est, quod habetur in littera, quod non est dubitandum, hominem ante peccatum virtutibus fluxisse, sed illis per peccatum expoliatum fuisse: ergo &c.

Præterea habebat originalem iustitiam, per quam ratio erat subdita Deo: vires inferiores rationi. sed hoc non solum non est sine virtute, sed etiam requirit omnes virtutes. Nam omnes virtutes ad hoc sunt, ut ratio sit subdita Deo, & vires inferiores sint subditæ rationi: ergo &c.

R E S O L V T I O.

Adam omnibus virtutibus fuit conditus, sicut status ille innocentie postulabat. Hinc eius opera tunc magis, quam nunc, meritoria fuissent.

RESPONDEO dicendum, quod oportet nos dicere Adam non solum esse conditum cum virtutibus, sed etiam cum omnibus virtutibus, quantum ad illum statum. cum dictum sit, secundum illum statum, sic fuisse beatissimum, quod non poterat ascendere, nisi mutaret statum. Et licet dictum fuerit, quod poterat ascendere; hoc tamen non fuisset sine mutatione status. Erat ergo ille beatissimus secundum illum statum, quia pro illo tempore, & quantum requirebatur ad statum illum, dici poterat, quod habebat statum omnium bonorum cumulatione completum: sed sic dicendo, licet dicamus veritatem: non tamen solvimus questionem. In hunc est modum incidunt scripta contra dicentia, Adam habuisse omnes virtutes, quia habuit rationem subiectam Deo: habuit vires inferiores subiectas rationi: habuit corpus subiectum animæ. Prima autem subiectio fuit causa secundæ, quia quædiu ratio fuit subiecta Deo: tandiu vires inferiores fuerunt subiectæ rationi. Secunda autem subiectio, cum prima fuerunt causa tertiæ, quia quædiu vires inferiores fuerunt subiectæ rationi, & ratio Deo, corpus fuit subiectum animæ, quia nihil insurrexisset in corpore, quod repugnaret animæ, & quod expelleret animam a corpore: nunc autem propter pugnam, quam sentit corpus in se ipso, infirmatur, & disponitur ad expulsionem animæ: & tantum potest infirmari, quod ad ultimum moritur, & oportet animam desinere esse formam eius, & recedere ab ipso, prout est forma eius. Est, n. materia disposita locus naturalis formæ, sed tantum potest fieri indisposita, quod sit locus innaturalis eius. quo facto oportet formam desinere esse formam, & per dispositionem contrariam introducit alia forma, & expellit formam dispositam.

Et si volumus loqui specialiter de homine, vel de quocunque animali.

Dicemus, quod non solum per egritudinem, sed etiam per consumptionem humidum potest mori animal, quia calor naturalis consumit humidum radicale, & per nutrimentum restauratur humidum consumptum; sed non restauratur ita purum, sicut est consumptum, sed quædiu ratio in Adam fuisset subiecta Deo, vires infe-

A riores fuissent subiectæ rationi, & corpus animæ, ut nulla egritudo insurrexisset in corpore, quod repugnasset animæ. Humidum est deperditum per calorem naturalem per nutrimentum fuisset ita purum restauratum, sicut fuerat deperditum. quæ omnia fecisset originalis iustitia, & forte ad puritatem restaurationis multum fecisset sumptio ligni vite, sed de hoc infra dicitur. Nunc autem scire sufficiat, quod Adam in illo statu ante peccatum habuit omnes illas tres subiectiones, de quibus locuti sumus, ex quibus arguunt scripta contra, Adam habuisse omnes virtutes. quia ille tres subiectiones, sine omnibus virtutibus in Adam esse non potuissent. Quia ergo nos arguebamus de beatitudine, quod Adam pro illo statu erat beatissimus, & beatitudo sine cumulatione omnium virtutum esse non potest: hoc arguit scripta contra ex subiectionibus, quæ erant in Adam. sed, ut diximus, nec sic, nec sic solvimus questionem. Nam in Adam fuerunt omnes virtutes aliquo modo, sed non fuerunt omnes virtutes simpliciter, & hoc dicitur est scripta contra, quod propter illas subiectiones, quæ erant supernaturales, & gratuita oportebat aliquo modo omnes virtutes esse in Adam. sed ista moderatio, quod omnes virtutes erant in Adam non simpliciter, sed aliquo modo propter aliud dicitur scripta contra, & propter aliud dicimus nos.

Ad cuius evidentiam sciendum, quod licet in 24. dist. in questione illa: Vtrum Adam in primo statu acceperit potentiam, per quam posset omnia peccata vitare, declarauimus opinionem Magistri, quod homo in primo statu accepit unde posset stare, sed non unde posset proficere; dimisimus sub dubio, an vellemus in hac parte adherere Magistro. Nunc autem quia videtur nobis suum dictum rationale sibi adherentes dicimus, quod Adam pro illo statu accepit originalem iustitiam, per quam peterat omnia vitare peccata, sed non poterat per eam mereri, vel proficere: propter quod non irrationabiliter Magister loquitur, quod Adam superando tentationes non merebatur, quia non habebat gratiam gratum facientem, sine qua meritum esse non potest.

Et si inueniatur aliquando a Sanctis, quod Adam fuit creatus in gratia: exponendum est in gratia, id est, in originali iustitia, quæ non solum gratia proprie, sed etiam magis proprie: licet non per omnem modum proprie dici poterat, ut in præcedenti dubitatione, vel in præcedenti ulte-

D rius extitit declaratum: ubi de hoc specialiter quaestio mouebatur. Concedimus ergo, quod subiectiones illæ, quæ fuerunt in Adam: non fuerunt naturales, sed fuerunt gratuita, non per gratiam gratum facientem, sed per originalem iustitiam, quæ modo, quo dictum est, etiam proprie gratia dicebatur. Qualis erant virtutes in Adam. sed per illam originalem iustitiam poterat Adam stare, sed non proficere: Ideo tales erant virtutes in Adam, quod per eas poterat stare, sed non proficere. quam veritatem tenendo, habemus pro nobis Magistrum, quod non est parum. quia sic fuit imbutus

Adam habuit unde posset stare, sed non proficere ex Magistro, cui adhaeret Doctor n.

Adam si à sanctis in gratia dicitur esse creatus, quomodo debeat exponi.

imbutus Sāctorum dictis, q̄ ex huiusmodi dictis sic texit hūc totum librū, q̄, ut ipsemet de seipso dicit, etiam ubi propria vox insonuisset, videtur a paternis limitibus non discessisse, non ergo virtutes illæ, quæ fuerunt in Adam ortæ ab originali iustitia, fuerunt eiusdem rationis cum uirtutibus, quæ sunt in nobis ortæ a gratia gratum faciente: quia virtutes illæ nō erant simpliciter virtutes: sed quodammodo, ut per eas posset Adam stare: at non proficere. Sed virtutes, quæ sunt in nobis possunt dici virtutes simpliciter, cum per eas possimus stare, & proficere. Diximus autem in corpore huius solutionis: quia licet scripta cōmunia dicant in Adam fuisse oēs virtutes, quodammodo, & nos hoc idem dicamus, propter aliud: hæc aiunt scripta cōmunia, & propter aliud hoc aimus nos. Nam scripta cōmunia aiunt hoc, q̄ in Adā fuerūt oēs virtutes nō simpliciter .i. quantum: ad actū sed fuerunt ibi quodammodo .i. quantum ad habitum. nam aliquæ virtutes sunt imperfectæ nō repugnantes illi statui, ut Fides, cui succedit visio, & Spes, cui succedit tētio. Istæ autem virtutes, quia imperfectæ repugnant statui patriæ, & non erunt in patria: sed pro Fide erit ibi terminata visio, quia quod nūc credimus per Fidem: tunc clarè videbimus per essentiam, & pro Spe erit ibi firma tentio. quia bonum illud patriæ: quod oculus non uidit &c. Quod nūc speramus, tunc firmiter tenebimus. Istæ autem duæ virtutes, quæ repugnant statui patriæ, non repugnabant statui Adæ, quia Adam pro illo statu nō videbat Deum per essentiam, nec tenebat, nec fruebat illo bono, quod habebimus in patria in re: sed in Spe, ita q̄ Fides, & Spes erant in ipso. Sed aliq̄ sunt virtutes repugnantes statui Adæ, ut penitentia, quæ est dolor de peccato proprio, Talis autem virtus non poterat esse in Adā simpliciter, & secundum actum: quia non habebat peccatum, de quo posset dolere: sed erat ibi quodammodo & secundum habitum: quia erat anima Adæ sic disposita, quod si fecisset peccatū, penitisset. sic etiam & misericordia, quæ est dolor de alieno malo, non poterat esse in Adā simpliciter, & secundum actum: quia nullus erat tūc malus, de cuius malo posset Adam rationabiliter dolere. Et si dicas, quod Dæmones iam erant mali; Dicit potest, quod de malo Dæmonum nō poterat, nec debebat Adam rationabiliter dolere, quia Dæmones non erant proximi eius. quia secundum sententiā Euangelij, illi sunt proximi nostri, cum quibus debemus facere misericordiam, & debemus circa ipsos misericorditer moueri, uel ipsi circa nos, sed inter Adam, & Dæmones etiam pro illo tempore secundum dictam rationem Chaos magnum firmatum erat: ita nec Adam secundum compassionem rationabiliter poterat ire ad Dæmones, ut motu rationis compareretur eis, nec Dæmones uolebant ire ad ipsum per compassionem, cum non comparerentur eis sed inuiderent sibi. Volunt ergo scripta cōmunia, quod nō omnes virtutes erant in Adam simpliciter: non quod nulla virtus esset ibi simplici-

Adam quomodo uirtutes habuerit omnes.

Fides, & Spes quomodo non erant in celo.

ter, quantum ad habitum, & quantum ad actum. sed quia aliquæ virtutes non erant ibi simpliciter. i. quantum ad actum: sed erant ibi, quodammodo, id est quantum ad habitum.

Propter quod scripta cōmunia non simpliciter veritatem dicunt: quia de omnibus virtutibus tenendo hanc veritatem, quam tenemus, debebant dicere, quod erant in Adam quodammodo: quia erant in eo, ut per eas posset stare: sed non erant ibi simpliciter: quia non erant in eo, ut per eas posset proficere. De penitentia autem, & misericordia, & de quibuscūque virtutibus repugnantibus illi statui nō debebant dicere, quod erant ibi quodammodo: sed quod erant ibi secundum quid, quia & si fuisset ibi secundum actum: per eas non potuisset mereri, uel proficere. Vel possumus dicere, quod quantum ad scripta cōmunia præfata virtutes erant in Adam quodammodo, vel secundum quid. Vno modo in quantum per eas non poterat exire in actum. sed secundum veritatem huiusmodi virtutes erant in Adam secundum quid, uel quodammodo primo, prout per eas non poterat exire in actum, ut sonat scripta cōmunia. Secundò quia dato, q̄ per eas posset exire in actum, non potuisset tamē per eas mereri: sicut non merebatur per alias uirtutes, per quas exibat in actum: quia carebat gratia gratum faciente, à qua omne dependet meritum.

Hanc autem veritatem tenendo, possumus leuiter saluare omnia dicta Sāctorum, & specialiter dicta Apostoli, qui multum videtur esse cōtrarius cōmunibus dictis: uidelicet q̄ Adam fuerit creatus in gratia gratum faciente. Ait enim, ad Corin. Factus est primus homo Adam in animam uiuentem, nouissimus Adam in spiritum uiuificantem. Et subdit, quod primus homo de terra terrenus. Secundus de Cælo cælestis. Et addit: talis terrenus, tales terreni, Et qualis cælestis, tales cælestes. Et concludit: igitur sicut portauimus imaginem terreni, portemus, & imaginem cælestis, quæ omnia fortè nō possemus sufficienter saluare tenendo, q̄ Adam fuerit creatus in gratia gratum faciente.

D V B. I. L A T E R A L I S.

An si Adam in gratia creatus dicatur, terrenus dici possit ex Apostoli uerbis. Conclusio est affirmatiua.

Idque si Apostoli uerba ad corpus referantur: si uerò ad animam, omnia Apostoli dicta non saluantur: Magistri autem uerba nullo modo.

LETTERIVS fortè dubitaret aliquis: utrum tenedo dictum quorundam, quod Adam fuerit creatus in gratia gratum faciente, possumus sufficienter saluare hæc dicta Apostoli; Dicendum, quod si dicta Apostoli volumus referre solum ad corpus nostrum, vel ad corpus Adæ, quod fuit primus de terra, quan-

1. Cor. 15.

Gen. 2. tum

tum ad formationem. Quia ut dicitur Gen Formavit ergo Deus hominem de limo terræ, supple quantum ad corpus. Propter quod corpus illud fuit de terra quantum ad formationem, & fuit terrenum quantum ad collocationem: quia collocatum fuit in terra, id est in Paradiso terreno, possumus saluare omnia verba Apostoli. Nam secundum corpus Adam, & omnes nos habemus corpus de terra terrenum sic etiam habemus corpus animale: quia factus est Adam in animam uiuentem. i. in animam uiuificantem corpus: quod erat animale indigens cibis, sed Christus factus est in spiritum uiuificantem, etiã quantum ad corpus post resurrectionem. quia habuit corpus spirituale non indigens cibis. Et si comedit post resurrectionem hoc non fuit propter indigentiam: nec per illum cibum suscepit alimentum corpus Christi: sed fuit ille cibus resolutus, uel conuersus uirtute diuina in præiacentem materiam: sic si parum de aqua proijceretur in magno igne, ex illa aqua propriè non nutrireretur ignis: sed conuerteretur per uirtutem ignis in fumum, uel in aerem, uel in aliquam præiacentem materiam, ex qua iterum posset generari aqua. Sic & nos post resurrectionem, uirtute Christi, & per meritum Christi, etiam quantum ad corpus erimus spirituales, habentes corpora spiritualia uiuentia, & non indigentia cibis. Post resurrectionem enim cessabit mors prima, qua anima separatur a corpore, & attingit generaliter omnes. Sed regnabit in aliquibus mors secunda, qua post resurrectionem affligentur æternaliter damnati in anima, & corpore: & dicentur damnati mortui in anima, & corpore: quia quærent mortem, & non inuenient, & libentius uellent esse mortui, quàm uiui, & esse nihil, quàm esse aliquid illo modo, quo sunt. nam licet esse nihil non possit cadere per se, & directè in appetitu; propter quod multa dicta Sanctorum uidentur sonare, quòd etiam damnati nollent esse nihil. (Quod uerum est per se, & directè) tamen per accidens, & indirectè, ut fugerent, & non sentirent illam tantam atrocem pœnam, uellent esse nihil. nam malum in eo, quòd malum, non potest cadere sub appetitu. Propter quod non esse sub ratione, quàm non esse: non potest esse uolunt ab appetitu. Sed existens in magna pœna potest appetere non esse, nõ sub ratione propria, sed sub ratione, qua subterfugeret illam pœnam. Et quod dictum est de corpore, quod nunc habemus corpus animale, tunc habebimus spirituale: ueritatè habet de terra, & cœlo: quia nunc habemus corpus terrenum, cuius locus propriè terra est: tunc habebimus corpus cœleste, cuius locus propriè conueniens, & comperens erit Cœlum Empyreum. Dicimus autem propriè conueniens: quia fulgebunt Sancti post resurrectionem etiam, quantum ad corpora, quantum ad dotem claritatis, & discurret propter dotem agilitatis, sicut scintillæ in arūdineto, & propter dotem subtilitatis. Fulgebunt autem sicut sol propter dotem impassibilitatis. Erunt ergo Sancti

secundum corpus tanquàm in loco conuenienti, & proprio in Cœlo Empyreico, quia nõ erunt ibi tanquàm in carcere: sed poterunt ab illo corpore discurrere per omnia alia corpora. poterunt enim de Cœlo Empyreico descendere ad Cœlum ChrySTALLINUM quod est supremum mobile. nã licet Cœlum Empyreicum sit supra Cœlum ChrySTALLINUM; tamen non est ultra quam fuit mobile a Cœlo ChrySTALLINO, siue a Cœlo Aqueo: quod nos uocamus nonam Sphæram & ultimum mobile, de quo potest exponi quod scriptum est: **Be Dan. 1.**
nedicite aquæ omnes, quæ super Cœlos sunt Domino. poterunt Sancti descendere ad Cœlum Sidereum: quod nos uocamus octauam Sphæram, ubi sint omnes Stellæ fixæ, & uidere quomodo sint ibi situatæ Stellæ, & exinde poterunt descendere ad omnes Cœlos Planetarum, & uidere quomodo sunt ordinati Planetæ, & exinde descendere ad omnia elementa, & uidere quomodo sunt ad inuicem ordinata, & ex omnibus his uisionibus delectari. Iuxta illud Psalmi: **Delectasti me domine in factura tua.** & his peractis redire ad Cœlum Empyreum: quod est naturaliter omnium corporum dignissimum: tamen illam dignitatem, quàm habet illud corpus dignissimum per naturam, superabunt corpora Beatorum, per gratiam, & per gloriam. nam a gloria, id est a claritate, quæ erit in anima, deriuabitur tantus splendor, & tanta claritas in corpore nostro, ut nihil sit claritas, & splendor Cœli Empyreici respectu claritatis, & splendoris corporum nostrorum. Et bene dictum est, quòd a gloria in anima deriuabitur claritas in corpore, quia secundum Esa. Gloria dicta est quasi clara. Erunt enim tunc corpora nostra quasi Stellæ splendentes in Cœlo Empyreico. Nam omne, quod splendet in aliquo, est multò maioris splendoris, quàm illud, in quo splendet: semper. n. maiore splendore superueniente, minor splendor offuscatur. ergo si referamus uerba Apostoli ad corpora nostra post resurrectionem, quæ nunc sunt animalia, tunc spiritualia: nunc terrena, tunc cœlestia, possumus saluare dicta Apostoli. sed oportet dicta ipsius referre non solum ad corpora nostra, & post resurrectionem, & post hanc uitam: sed etiam ad animas nostras ante resurrectionem, & in hac uita, quod elicitur ex conclusione, quam infert ipse: Igitur sicut portauimus, &c. Nam cum dicta conclusio sit quedam persuasio, ut portemus imaginem Christi cœlestis, & cum ratio imaginis pertineat ad animam, & quia post resurrectionem nihil ualebit persuasio: quia tunc iurabit Angelus per uiuentem in sæcula, quòd non erit amplius tempus, scilicet merendi, uel demerendi, & per consequens nõ erit amplius tempus per suadendi ad consequendum meritum, uel ad fugiendum demeritum, cogimur conclusione Apostoli & eius uerba ratione imaginis referre ad animas, & ratione persuasionis referre ad animas in hac uita. Dicemus ergo quòd Adam nõ solum, quantum ad corpus erat de terra terrenus: sed & quantum ad animam factus

Christi comestio post resurrectionem.

Malū in eo, quòd malū non potest cadere sub appetitu.

Corporum glorificatio tum dotes.

Sap. 3.

Apo. 10.

factus est in animam viventem, in animam dan-
tem corpori vivere animale, quod est indigēs ci-
bis: sed Christus: vel secundus Adam factus est
in spiritum uiuificantem, id est in spiritum uiuifi-
cantem animas nostras, & spiritus nostros. Sed
dices: Nunquid Adam in primo suo statu nō ui-
uebat spiritualiter; nisi quodammodo, uel secū-
dum quid? licet istud quodammodo, & secundū
quid stet cum beatissimo pro illo statu; tamē sic
uiebat quodammodo, & secundum quid, quod
etiam erat beatissimus pro illo statu. nam nō po-
terat augmentari, nec in beatitudine, nec in gra-
tia, nisi mutaret statum: cum secundum illū sta-
tum, ut dictum est, posset stare, sed nō proficere.
Dicamus ergo, quod mortuus secundum se nō
stat, sed iacet: non uadit, sed portatur, & magis
agnoscitur aliquis esse uiuus ex eo, quod pergit,
quā ex eo, quod stat: quia posset forte appodia-
ri ad aliquid, & uideretur stare: sed non posset sic
quis decipi, si uideret eum, quod per se iret, uel
per se pergeret, ergo si Adam quantum ad spiri-
tum, siue quantum ad animam solum accepit, ut
posset stare: sed nō ut posset proficere: quia ut ait
Magister in littera presentis Distinctionis, quod
pro illo statu Adam non habebat, quod pedem
mouere posset: habuit tamen, q̄ poterat stare: lo-
quendo ergo, ut locuti sumus, magis debebat di-
ci non uiuere, quā uiuere: & si poterat dici ui-
uere, hoc erat quodammodo, & secundum quid,
cum non posset proficere, & non posset moue-
re pedem ad ambulandum secundum meritum,
uel secundum profectum. Factus est ergo pri-
mus Adam in animam uiuentem, quantum ad
corp̄s: quia illa anima faciebat corpus Adæ et
se animale: quia faciebat ipsum uiuum simplici-
ter, ut posset stare, uiuere, & ambulare corporali-
ter: sed non factus est in spiritum uiuificantem,
nam cum anima Adæ pro illo statu non est sim-
pliciter uiua spiritualiter: sed solum quodammo-
do: quia licet posset stare spiritualiter: non tamē
poterat spiritualiter proficere, nec mouere py-
dem. Et si illa anima Adæ non uiuebat in se sim-
pliciter, & perfectē, non poterat alias animas,
uel alios spiritus simpliciter, & perfectē uiuifica-
re, propter quod & si factus est in animam uiuen-
tem quantum ad uitam, quā tunc habebat cor-
poralem, uel quā postea habuit, non est factus
in spiritum uiuificantem: nam si Adam stedisset,
& genuisset filios, non transfudisset in eos, nisi
originalem iustitiam, per quam filij posset stare:
sed non proficere. Omnia ergo uerba Apo-
stoli quantum ad presentem uitam, & quantum
ad animam, non possemus saluare de primo
Adam, si fuit creatus in gratia gratum faciente:
quia hoc posito, non fuisset factus solum in ani-
mam uiuentem, & uiuificantem corp̄s: sed etiam
in spiritum uiuificantem, saltem quantum ad o-
pera. quia opera eius pro illo statu fuissent uiuifi-
cata à spiritu Adæ, & fuissent uisū spirituali-
ter, quia fuissent meritoria, & habuisset non so-
lum unde posset stare: sed etiam unde posset pro-
ficere, Velle autem saluare uerba Magistri secū-

Adā factus
in animam
uiuentem.

Dubitatio-
nis solutio,
& declara-
tio.

A dum alium sensum, quā ut sonant, non est Ma-
gistrum exponere, sed ei contradicere.

Esset autem uiterius declarandum quomodo
Christus factus est in spiritum uiuificantem &
de Cælo cælestis & esset etiam declarandum,
cum Adam non solum habuerit originale iusti-
tiam, sed alias uirtutes, quales erant uirtutes il-
læ, & maxime, eam dicatur etiam pro illo statu
habuisse charitatem & ponere charitatem in for-
mam & opera eius non esse meritoria est pone-
re oppositum in adiecto cum dicat Augustinus
de Trinitate, loquens de charitate, quod nullum
est isto dono Dei excellentius & solum est, quod
diuidit inter filios regni æterni, & filios perditio-
nis æternæ.

Tomo 3,
cap. 13.

D V B. II. L A T E R A L I S.

An Christus, factus in spiritum uiuificantem,
fuerit de Cælo cælestis.
Conclusio est affirmatiua.

LENTVS forte dubitaret ali-
quis, quomodo Christus factus est
in spiritum uiuificantem & fa-
ctus est de Cælo cælestis, & qua-
les erant illæ uirtutes, quæ erant

in Adam, & specialiter qualis erat illa charitas,
quæ fuit in Adam pro illo statu, secundum quæ
poterat stare, sed non proficere. Dicendū quod
nō sunt nisi duo Adam: primus, & secundus:
quia non sunt nisi duo capita totius humani ge-
neris, uidelicet primus Adam, à quo omnes de-
scendimus corporaliter, etiam ipsa Eua corpora-
liter facta est ex Adam, id est ex costâ eius. non ex
costâ ut dicit os tantum: sed ut dicit os cum car-
ne, quod testificatus est Adam cum dicit: Os de
ossibus meis, & caro de carne mea. Omnes enim
nati ex viro, & muliere descendimus ex Adam
quantum ad corporis formationem, & quan-
tum ad animæ dispositionem. *Vult enim Philo-
sophus in de animalibus, quod fœtus habet cor-
pus a matre: sed animam à patre habet. Habet
enim corpus à matre quantum ad materiam,
nō quantum ad formationem, nec quantum
ad animæ dispositionem. Comparatur enim ma-
ter ad fœtum sicut sylua ad arcam: sed pater cō-
paratur ad fœtum sicut Carpentarius ad arcam.
Sylua enim præbet ligna, ex quibus materialiter
fit arca: sed Carpentarius lineat, & format ar-
cam, & inducit formam in materiam arcæ. sic
mater præbet menstruum, ex quo naturaliter fit
fœtus: sed semen uiri in uirtute animæ Patris li-
neat corpus, & format membra, & inducit ani-
mam, quæ est forma fœtus, uel dispositio tan-
tum, ut in homine, ubi semen matris non po-
test in animam per essentiam: quia hoc modo
est per creationem à solo Deo: sed potest in eam
quantum ad dispositionem. Quia formando, &
lineando membra embriōnis quantum ad ho-
minem, disponit ea ad susceptionem animæ
intellectiua: sed in alijs animalibus per uirtu-

*CONTRA
DICTIO.
Fœtus ha-
bet corpus
à Matre:
Anima ue-
ro dispositi-
uè à Patre:
ut in homi-
ne: in Bu-
uis secundū
essentiam.
Idem lapē
dictū est.
ex Arist. 2.
de Gen. ani-
mal. cap. 4.
Idem d. 16.
q. 1. ar. 1. Et
d. 19. q. 1. ar.
11c. 3.
Sed dist. 1.
p. 2. q. 2. art.
2 sub finem
Inuit cor-
pus esse à
Patre.
Necus dis-
soluitur. nā
ibi dictum
intelligitur
quiritum ad
lineationē,
non quan-
tum ad ma-
teriam, quā
fœtus ha-
bet à Ma-
tre.

tem,

tem, quæ est in semine maris, inducitur anima non solum secundum dispositionem, sed etiam secundum essentiam: cum animæ aliorum animalium sinteductæ de potentia materiæ. Adam ergo potest dici caput omnium quantum ad corpus: etiã ipsa Eua, & ipse Christus, qui factus est ex semine Dauid secundum carnem, descendit ab Adam corporaliter. Et sicut Adam est caput omnium nostrum corporaliter: ita Christus est caput omnium nostrum spiritualiter, & ideo dictum est, Christum factum esse non solum in spiritum uiuificatum: sed etiam in spiritum uiuificantem, quia quotquot spiritualiter uiuificati sunt, uiuificati sunt per Christum. Et quot quot uiuificabuntur a principio mundi, vsque in finem, per Christum uiuificabuntur. Ipse etiã Adam poterat dici caput Christi corporaliter, in quantum Christus potest dici descendisse corporaliter ab ipso. Sed de hoc, quomodo Christus descendit corporaliter ab Adã, & non descendit corporaliter ab ipso: sed virtute Spiritus sancti formatum est corpus eius, in sequentibus, uidelicet in prima quæstione 33. Distinct. cum disputabitur de peccatis proximorum Parentum, quomodo in posteris transeant, apparebit. Nunc autem scire sufficiat aliquo modo concedi posse Christum ab Adam corporaliter descendisse: sed spiritualiter Adam descendit ab ipso Christo, etiam ut homo; non ut homo tunc existens, quia nondum Dei filius carnem sumpserat pro nobis, nec uenerat in carnem: sed erat venturus in carnem. Vnde Augustinus de Ciuit. ait, quod nulli concessum est peruenire ad spirituale Hierusalem: nisi per Fidem Mediatoris, nam eadem est Fides antiquorum, & nostra: quia quem illi credebant venturum, nos credimus iam uenisse. nullus ergo saluatus, nec saluabitur a principio mundi, vsque in finem, nisi per Fidem Christi. Ipse ergo Adam fuit uiuificatus per Christum uenturum: statim enim cum peccauerunt primi Parentes, fuit eis reuelatũ, quod quis debebat mitiã Deo Mediator Dei & hominum, per quem redimendum erat humanũ genus. Omnes ergo anteaquẽrum Christi, vel ante passionẽ eius saluati sunt credentes Mediatorem uenturum, & omnes posterius credentes ipsum uenisse, & ex hac sententia Augusti, motus fortẽ Hugo lib. 1. parte 8. ca. 11. ait: Scias ergo quocunque tempore ab initio mundi vsque in finem nullum fuisse, vel esse uerẽ bonum, nisi iustificatus per Christum: gratiam autem nunquam aliquem adipisci potuisse, nisi per Christum, ita ut omnes siue præcedentes, siue subsequentes uno iustificationis remedio saluatos agnoscas. Si ergo ab initio mundi nulli potuerunt adipisci gratiã nisi per Christum; primi Parentes in primo eorum statu non habuerunt gratiam, quod non potest intelligi de gratia gratis data, quia certum est, quod habuerunt vires inferiores subiectas rationi: & corpus animæ, modo, quo dictum est: quod non poterat esse naturale, sed gratuitum. Primi ergo Parentes in statu innocentie si non habebant gra-

tiam: nec potest hoc intelligi de gratia gratis data, oportet intelligi de gratia gratum faciente, quam post peccatum adepti sunt per Christum habentes Fidem de Christo Mediatore uenturo. Imaginatur enim Hugo, quod Christus tãquam caput nostrum, & tanquam uexillifer noster incedat associatus, & septus, siue stipatus omnibus iustis: tam præcedentibus aduentum eius credentibus Christum uenturum, quã sequentibus credentibus eum uenisse. Vnde ait eisdem libr. parte, & capitulo: Aspice ergo causam Regis nostri, & acies exercitus eius in armis spiritualibus surgentes: & quanta præcedentium, & subsequen-
B tium populorum multitudine stipatus incedat. Verba ergo Pauli sufficienter saluare non possumus: Si intelligamus Adam formatum fuisse cum gratia gratum faciente, quia tunc illa gratia non fuisset per Christum, ut est Mediator, cum in statu innocentie, & ante peccatum, non indigerent primi Parentes Mediatore. Hoc ergo posito, quod in illo statu haberent primi Parentes gratiam gratum facientem, pertinerent ad spirituale Hierusalem, idest ad statum gratie gratum facientis non per Christum, quod est contra Augustinum iam præallegatum: Et posito, quod habuissent primi Parentes gratiam gratum facientem nõ per Christum Mediatorem: quod est contra dictum Hugonis.

Redeamus ergo ad propositum, & dicamus, quod primus homo factus est in animam uiuentem: quia licet haberet originale iustitiam, per quam poterat anima corpori dare uitam perpetuam, & per quam poterat Adam se perpetuare in vita corporaliter: non tamen factus est Adam in spiritum uiuificantem, per quem posset uiuere, & proficere spiritualiter. sed hoc modo in spiritum uiuificantem factus est Christus, qui, & spiritualiter uiuebat, & per quem habuerunt omnis alij spirituale uitam, idest gratiam gratum facientem, per quam possunt spiritualiter uiuere. Sic etiam primus Adam fuit de terra terrenus, quia poterat uiuere, & proficere modo terreno, & corporaliter: sed non erat de Cælo cælestis, quod potuisset uiuere, & proficere spiritualiter: sicut fuit secundus Adam, idest Christus, propter quod patefactum est, quomodo Christus factus est in spiritum uiuificantem, & de Cælo cælestis.

Restat ergo declarare, quales erant illæ virtutes, quæ erant in Adam quantum ad primum statum. Nam, ut habetur in littera, Augustinus in quadã Homelia ait. Adam perditã charitate, malus inuentus est. Item ait, quod Princeps vitiorum, idest Diabolus, dum uicit Adam pudicitia armatum, temperantia compositum, charitate splendidum. Si ergo istas virtutes Adam habebat ante peccatũ, merito dubitatur, quales erant istæ virtutes, Ad quod satis potest responderi per iam dicta, uidelicet quod tales erant virtutes Adæ pro illo statu, qualis erat eius iustitia; Vt sicut iustitia eius dicebatur originalis passiuè, & actiuè, vel receptiuè, & datiuè; Passiuè quidem, & recepti-

Adz virtutes poterat dici originales.

ceptiue fuit in originali iustitia; quia a sua origine eam habuit, & recepit a Deo. Actiue vero, & datiuè dicebatur illa originalis iustitia; quia per originem eam transfudisset in posteros. Sic & virtutes; vt Pudicitiam, Temperantiam, & Charitatem, quas habebat, poterant dici originales; quia a sua origine eas accepit, & per generationem, & originem eas transfudisset in posteros. Propter quod sicut per originalem iustitiam poterat stare, sed non proficere: sic per illas virtutes originales poterat stare, sed nō proficere. Erant ergo illæ virtutes, quas habuissimus ab origine per Adam, si non peccasset, alterius rationis, quàm sint istæ virtutes, quas habemus nunc, non vt nati per Adā, sed, vt regenerati per Christum. nam per has sub Christo possumus stare, & proficere, per illas sub Adam stare, sed non proficere.

Si autem quærat, qualis erat illa originalis iustitia, & vbi erat tanquàm in subiecto, & vtrum posset dici uirtus, & quomodo differebat a virtutibus, in tertia quæstione 33. Distinct. cum tractabitur de unitate originalis peccati, vel originalis culpæ, quæ secundum se, videtur esse proposita originali iustitiæ, hæc poterant declarari.

RESP. AD ARG. Ad primum dicendum, quod Dijs non attribuimus virtutes istas, quas videmus in nobis: quia loquendo de substantijs separatis, siue de intelligentijs, quas Philosophi vocabant Deos, & vocabant eos beatos ex natura: secundum quem modum ponebant eos Philosophi, ridiculum erat, quod ponerentur liberales habentes numismata, vel quod ponerentur fortes aggredientes terribilia; quia attribueri ista Dijs, uel substantijs separatis recta ratio non admittit. Sed in Adam poterant poni virtutes, quia licet in eo non possent insurgere prauæ passionis; poterant tamen ab alio sibi fieri prauæ persuasiones: sicut & factum est, ut comederet de ligno vetito. Ne ergo imputaretur Deo, si fecisset eum non valentem resistere tentationi, produxit ipsum Deus munitum uirtutibus, ut etiam faciliter posset tentationi resistere. Vnde Augustinus 14. de Ciu. Dei. ait quod tantò maiore iniustitia est ab Adam de ligno vetito violatum, quanto faciliore posset madata illud obseruantia custodiri.

Tomo 5, cap. 12.

Adam habuit virtutes ante peccatum contra extrinsecas passiones.

Ad secundum dicendum, quod virtutes circa passionis intrinsecas non fuissent in Adam, quandiu se tenuisset in illo statu. erant tamen in eo virtutes contra extrinsecas tentationes, per quas virtutes poterat faciliter stare non consentiendo tentationibus. Et dato, quod etiam intrinsecus insurrexissent tentationes, poterat per virtutes acceptas faciliter stare, & non consentire, licet non posset per eas proficere.

Ad tertium dicendum, quod mansuetudo contra malum illatum, & fortitudo circa timorem, & si non poterant esse in Adam quantum ad actum, ut dictum est, poterant esse in eo quan-

Ad quartum ad habitum. Et per hoc patet solutio ad quartum de Pœnitentiâ, quæ est contra peccatum. quia si huiusmodi uirtus non poterat esse in eo quantum ad actum, poterat ibi esse quantum ad habitum: ut si peccasset fragilitate humana, & postea uirtute diuina fuisset redactus ad statum pristinum, & haberet animam sic dispositam per originalem iustitiam, ut tunc habebat, quod penituisse de peccato. Nec propter hoc recedimus a proposito: sed ad quæstionem impossibilem damus, responsum conuenientem. impossibile enim erat, quod in statu innocentie posset ibi esse actu pœnitentiâ de peccato; Tamè erat ibi quædam habilitas: quia erat sic dispositus, quod penituisse, si peccasset; & tamen per illam pœnitentiâ non meruisset; cum nondum haberet gratiam gratum facientem. Sic enim possumus dicere de Adam quantum ad pœnitentiâ: sicut dicimus de paupere quantum ad magnificentiam: nam pauper non potest esse magnificus, cum nō habeat unde faciat magnos sumptus; potest tamen esse in anima sic dispositus, quod si haberet, esset magnificus.

Ad quintum dicendum, quod in Adam erat Fides non solum habitu, sed etiam actu. Cum cognitio Fidei non repugnaret illi statui, cum non videret Deum, clarè per essentiam.

RESP. AD ARG. Ad primum autem in contrarium dicendum, quod Adam pro illo statu fulgebat uirtutibus, modo, quo dictum est: quia habebat uirtutes, quibus poterat stare, & faciliter resistere omni malo. Et hoc modo habens uirtutes, dicebatur fulgere, & resplendere uirtutibus, & esse beatissimus: quia pro illo statu non poterat proficere, & augmentari in uirtutibus, & fieri beatior, nisi mutaret statum accipiendo gratiam gratum facientem.

Ad secundum autem, quod habebat originalem iustitiam, ergo habebat omnes uirtutes; sufficienter solutum est per iam dicta, quod habebat omnes uirtutes illi statui competentes.

QVÆST. II.

De magnitudine gratiæ, quam habebant primi Parentes.

OSTEA quæritur de secundo principali; uidelicet de magnitudine illius gratiæ: & de magnitudine erit quæstio quantum ad meritum: uidelicet; vtrum opera in statu innocentie per gratiâ, quam habebant primi Parentes ante peccatum, fuissent magis meritoria, quàm post peccatum. Sed hoc

hoc modo proponendo quæstionem, ut quædam scripta proponunt: soluta est per iam dicta. Quia ex quo non poterat Adam proficere, non poterant esse eius opera efficacia ad merendum: quia si steteret nulli dubium esse debet, quod habuisset gratiam gratum facientem.

ARTIC. I.

*An in statu innocentie opera
magis, quam nunc effi-
cacia fuissent.*

Conclusio est problematica.

D.Th. 1 p. q. 95. art. 4. Et 2. Sent. d. 29. q. 1. ar. 4. D. Bon. d. 29. art. 3. q. 2. Ric. d. 29. q. 4. Th. Arg. d. 29. q. 1. art. 4. Dur. d. 29. q. 3.

POTEST de hoc esse quæstio: utrum opera facta tunc, essent magis efficacia, quam nunc. Et videtur, quod magis sint efficacia nunc. Nam primus homo per originalem iustitiam non habebat aliquid, quod eum impelleret ad malefaciendum. Propter quod Magister 24. Distinct. dicit quod nobis est meritum resistendo temptationibus, quia habemus impellens ad malum: sed Adæ non fuisset meritum: quia non habebat huiusmodi impellens. ergo pro illo statu, siue habendo gratiam, siue non, opera non fuissent ita meritoria, sicut nunc, propter multa impellentia nos ad malum.

2. Eth. 3.

Præterea uirtus est circa difficile, ut potest haberi ex Eth. ergo quanto magis per sunt opera difficilia: tanto sunt magis uirtuosa & per consequens magis meritoria.

2. Tim. 2.

Præterea secundum Apostolum, ad Timot. Non coronabitur, nisi qui legitimè certauerit. ergo ubi maius certamen, ibi maior corona, & maius meritum: sed nunc est maius certamen, cum magis impugnemur, quam impugnaretur Adæ, ergo &c.

Præterea homo pro illo statu erat medius inter nos, & Angelos: immo quantum ad pugnam magis se tenebat ex parte Angelorum, quam ex parte nostra: quia sicut Angeli non habent in se motores contrarios, id est, sensum, & rationem: ita quod homo pro illo statu non habebat in se motores contrarios: quia sensualitas erat omnino subiecta rationi. Cum ergo in Angelis nunquam inferior poterit ascendere ad meritum superioris, homo pro illo statu nunquam potuisset ascendere, ut videtur, ad meritum alicuius Angeli. cum omnes Angeli essent superiores eo: sed nos assumemur ad illam excellentiam Angelorum: ergo opera nostra sunt magis meritoria.

A Præterea: si dicas, quod homines tunc fuissent assumpti ad ordines Angelorum sicut, & nunc: ergo saltem non fuissent tunc opera magis meritoria, quam nunc: sed econuerso, cum ad æqualem gloriam, & ad æquales ordines tunc fuissent assumpti homines, sicut & nunc.

IN CONTRARIUM est: quia meritum & demeritum sunt uoluntaria: quia secundum Augustinum in de vera Religione: Omne peccatum adeo est uoluntarium, quod si non est uoluntarium, definit esse peccatum. ergo, quanto quis magis uoluntariè malè facit: tanto magis demeretur: & quanto magis uoluntariè bene: tanto magis meretur. sed tunc homines magis uoluntariè fecerunt bonum, cum non habuissent aliquod retractiuum, ergo &c.

B Præterea: omne, quod est magis purum, in genere tali est magis tale. ut in genere calidorum, quanto aliquid est magis purus ignis: tanto calidius: ergo in genere meritorum quanto meritum est magis purum: tanto est maius: sed in primo statu merita fuissent magis pura: quia non habuissent aliquid admixtum de demerito, sicut habent nunc, ergo &c.

RESOLVTIO.

Opera in statu innocentie magis, quam nunc, efficacia fuissent ratione habitus, obiecti, & potentie, natura enim magis pura, uoluntasque minus impedita fuisset. sed alijs de causis quis æquè meritoria negabit? immo nunc efficaciora ob excellentiam auxilij, difficultatem pugne, & excellentiores personas, quis non dicet?

RESPONDEO dicendum, quod aliqui tenentes hominem fuisse creatum in gratia gratum faciente, dicunt, quod simpliciter, & communiter loquendo, opera tunc fuissent magis meritoria, quam nunc. Quod, ut aiunt, ex tribus patere potest sicut meritum ad tria potest comparari ad habitum, ad obiectum, & ad potentiam. In omnibus his tribus modis opera facta in primo statu, communiter loquendo, fuissent magis meritoria, quam nunc. Primò ratione habitus gratiæ, uel habitus charitatis: quia in materia pura plus recipitur de forma, quam in materia non pura, & quia purior erat tunc natura hominis, quam sit modo, plus fuisset ibi receptum de gratia, & de charitate, quam recipiatur modo.

Rursus hoc idem patet ex parte potentie, id est ex parte uoluntatis: quia tunc uoluntas magis uoluntariè ferebatur in actum uolendi aliquod bonum, quam nunc, cum nullum haberet tunc retractiuum. Tertiò hoc idem patet ex parte obiecti: quia potentia non impedita, potest ferri in maius obiectum. ut intellectus non impeditus potest ferri in maius intelligibile. Propter quod ex parte obiecti potest concludi idem, quod prius. Sed cum Adam non fuerit in gratia gratum faciente: at in originali iustitia, per quam

quam poterat stare, sed non proficere: si comparemus opera Adæ pro illo statu ad opera istorum pro isto statu; quantum ad stare, certum est, quod se habent, ut magis, & minus: quia Adam pro illo statu omnino plus accepit quantum ad posse stare, & nos omnino minus: quia ille omnino poterat magis faciliter stare, ut supra declarauimus per Aug. lib. 14. de Ciui. Dei. Sed si comparemus opera illa, & ista quantum ad proficere, non se habent, ut magis, & minus: sed ut nihil, & aliquid, quia Adam pro illo statu nullo modo poterat proficere: nos autem possumus proficere.

Tomo 5. cap. 12.

Sed dices, quod si non ponatur Adam creatus in gratia gratum faciente, vel si loquamur pro illo statu, in quo non habebat gratiam gratum facientem, quaestio proposita non habet dubium, sed quia, ut vult Hugo, & est satis probabile, si Adam restitisset illi tentationi, Deus infudisset sibi gratiam gratum facientem. Quo posito rationabiliter dubitatur, utrum si stetit Adam, & habuisset gratiam gratum facientem, fuissent magis meritoria illa opera, quam ista. Ad quod per iam dicta responderi deberet, quod communiter loquendo, fuissent tunc opera magis meritoria, quam nunc. Sed istud stare non potest: quia cum homo factus sit propter reparationem ruinæ Angelicæ, quamuis ista non sit tota causa: quia si nunquam peccasset Angelus, fuisset factus homo propter perfectionem, & completionem vniuersi; tamen quantum ad propositum spectat, bona est assumptio propositionis propositæ: quia per homines debet reparari ruina Angelica. quo posito, ita fuissent assumpti tunc homines ad ordines Angelorum, sicut & modo. Non possumus ergo scire, utrum hic, vel ille fuisset assumptus ad hunc ordinem, vel ad illum: nec etiam in hoc statu hoc scire possumus: quia quare hunc trahat, illum autem non trahat: noli iudicare, si non vis errare, ut vult August. super Ioan. Et si, communiter loquendo, non descendendo ad hunc, vel ad illum, habuissent se opera hominum pro illo statu, secundum magis, & minus, sicut se habent modo: oportet soluere proposita, cum esset tunc natura magis pura, & voluntas minus impedita. Et cum videtur ex hoc posse confluere in maius obiectum, unde hoc potest contingere, quod opera nunc facta possunt, communiter loquendo, esse æquæ meritoria, vel etiam magis, quam fuissent tunc. Oportet enim dare aliquid, vel aliqua tria præfata, ex quo sumatur maior, vel minor magnitudo meriti. quod manifestè patere potest, si comparemus homines ad Angelos. Erunt enim homines post resurrectionem, iuxta veritatem Euangelicam, sicut Angeli Dei in cælis, & assumptur homines ad ordines Angelorum. Et secundum Aug. 12. de Ciuit. Dei: Homines, & Angeli facient vnã Ciuitatem. Cum ergo infimus, vel quicumque Angelus habeat naturam magis puram, & perfectã, & voluntatem minus impeditam, & sit aptus natus tendere in magis arduum obiectum, quam quilibet purus homo secundum se consideratus, nunquam homines assumerentur ad æqualitatem Angelorum, vel etiam supra Angelos: quia Bea-

Homo factus esset, Angelo et non peccante.

Tomo 9.

Matth. 22. Lucæ 20.

Tomo 5. cap. 1.

ta Virgo exaltata est super omnes Angelorum choros, si solum secundum illa tria acciperetur magnitudo meriti, vel præmij. De hoc ergo mouebimus vnũ vterius, in quo ista poterunt declarari.

D V B. I. L A T E R A L I S.

An magnitudo meriti, seu præmij à Dei voluntate oriatur.
Conclusio est affirmatiua.

Idque principaliter: alijs causis non omnino exploratis.

VTERIUS forte dubitaret aliquis, unde sumatur magnitudo meriti, vel præmij; Dicendum, quod secundum tria, quæ videmus, possumus tripliciter assignare magnitudinem meriti, vel præmij. Videbimus. n. primo Angelos. Secundo homines, quantum ad statum nature institutæ. Et tertio videbimus homines quantum ad statum nature corruptæ. Si ergo comparemus ista tria quælibet ad se ipsa, ut Angelos ad se ipsos, & homines ad se ipsos in natura instituta, & tertio homines ad se ipsos in natura corrupta; Dicemus, quod in Angelis sumitur magnitudo meriti, vel præmij ex maiori puritate nature, nõ quin in eis hoc sumatur ex alijs: sed quia ex hoc solo sequuntur alia. Nam quicumque Angeli habuerunt puriorem naturam, magis conati sunt tendere in Deum, & ex hoc magis meruerunt, & adepti sunt maius præmium. sed homines quantum ad statum nature institutæ omnino rationale est, quod habuissent, si stetit maius, & minus meritum, vel præmium: secundum maiorem, & minorem conatum. Nam quod aliqui homines in statu nature corruptæ sunt ita habentes, & rudes, quod etiam secundum maiorem conatum nõ possunt se ita disponere ad bonum; sicut aliqui habentes meliora naturalia, & magis perspicaces, hoc accidit ex aliqua corruptione præcedente in menstruo femine, vel in semine maris, ex quibus productus est fetus. sed quia istæ corruptiones nõ fuissent in natura instituta, solè ex maiori, & minori conatu, possumus pro statu illo assignare maiorem, vel minorem magnitudinem meriti, vel præmij. sed in statu nature corruptæ oportet, quod ex utrisque sumatur talis maioritas, vel minoritas. Nam ex solis naturalibus non potest hoc sumi: quia nõ semper habentes meliora naturalia sunt magis boni, immo in aliquibus præuolat intellectus: sequitur autem tardus, vel nullus affectus. Nec possumus hoc sumere ex maiori, vel minori conatu tantum: quia aliqui rudes, & non sic dispositi ad bonum, etiam cum maiori conatu, nõ possunt se ita disponere ad bonum, sicut alij habentes meliora naturalia cum minori conatu. Accipitur ergo in talibus maioritas, vel minoritas meriti, vel præmij ex utrisque, ex melioritate naturalium, & maiore conatus, ut secundum proportionem istorum duorum sumatur maioritas, vel minoritas meriti. Sed sic dicendo, licet sit bene dictum, non tamen soluitur quaestio. Nam quaestio primò mota nõ est de statu nature corruptæ secundum se, nec Aegid. super ij. Sent. Ll de statu

Meritorum disparitas Angelis unde fiat.

de statu naturæ institutæ secundum se: sed de comparatione vnus status ad alium, vt vtrum homines in statu naturæ corruptæ absolutè, & communiter loquendo, sint maioris meriti, quàm fuissent homines in statu naturæ institutæ; dato, quòd habuissent gratiam gratum facientem, quæ quæstio potest moueri de hominibus, & de Angelis, qualiter se habeant huc, & ibi.

Propter quod oportet plus addere, vt non solum, quomodo personæ eiusdem status se habeant ad maioritatem, & minoritatem meriti: sed etiam quomodo diuersi status se contingant habere. Dicemus ergo, quòd aliquo modo est simile hæc materia, quantum ad receptionem formæ magis, & minus perfectæ, & de natura quantum ad receptionem maioris, vel minoris gratiæ. Est enim forma actus, & perfectio materiæ: & gratia est actus, & perfectio naturæ rationalis, & intellectualis. Et quia actus actiuorum sunt in patiente, & dispositio; sicut secundum maiorem, & minorem dispositionem materiæ, oportet dare maius, & minus perfectam formam; sic secundum maiorem, & minorem dispositionem naturæ rationalis oportet dare maiorem, &

2. de anima
24.

Materia celestis, & omnium inferiorum quomodo sit eadem. Id fuisset dist. 12. q. 3. dub. 1. & 2. later. Et in luculentissima q. de comp. celi. Vide etiam Hexam. 1. p. c. 4. & 9.

Perfectio duplex.

Luna est quasi tota terrestris.

minorem gratiam. Dicemus autem, quòd quantum ad materiam in naturalibus: Materia omnino prima considerata sine omni forma per indifferentiam est eadem secundum essentiam in supercelestibus, elementis, & mixtis, in quibus omnibus sunt multi gradus, quæ omnia si volumus referre ad primam creationem rerum, ex sola voluntate Dei facta est diuersitas elementorum, in quibus est tanta diuersitas formarum iuxta diuersitatem locorum. Nam quantum agens dat passo de forma, tantum dat ei de loco, & e conuerso. Vt sicut elementa superponuntur sibi ipsis secundum locum; sic superponuntur sibi ipsis secundum perfectionem. Vt sicut ignis inter elementa est summus, terra infima; aer, & aqua media, & aer est superior aqua; sic secundum perfectionem forma ignis inter elementa habet formam perfectissimam: aer, & aqua media minus perfectam: ita tamen, quòd aer habet perfectiorem formam, quàm aqua: quia secundum naturalem situm est perfectior ea. & quod dictum est de elementis, veritatem habet de mixtis: quia vnum mixtum est multò perfectius alio, & habet perfectiorem formam. Et quod dictum est de elementis, & mixtis, veritatem habet de supercelestibus: quia secundum quòd excedunt se cælestia situ; ita probabile est, quòd se excedant perfectione. licet in eis duplici modo possit perfectio accipi: Vna ex natura, alia ex aggregatione naturæ. Perfectio autem ex natura accipienda est in supercelestibus à situ, vt illa, quæ sunt sublimiora secundum situm, sunt perfectiora secundum formam. Et ideo Philosophus de Cælo, & Mundo, dicit Lunam esse quasi totam terrestram: quia est in infimo cælo, & est propinquior terræ: sed maior, & minor perfectio ex aggregatione naturæ cælestis colligitur, vt probatur apud nos, qui semper ex effectibus procedimus in cognitionem causæ, ex maiori-

te, & minoritate luminis. Nam nihil est aliud Stella, secundum Philosophum, quam aggregatio luminis in orbem, & Stelle, & Planetæ, vt Sol, & Luna, & alij planetæ, sunt spissiores partes suorum orbium. Si ergo ex sola voluntate Dei in eadem materia videmus tantam perfectionum diuersitatem, quantum ad cælestia elementa, & mixta, multò magis secundum voluntatem Dei quantum ad gratiam receptam in naturis rationalibus poterit esse tanta diuersitas, vt homines æquentur Angelis, vel etiam excellent eos quantum ad aliquas personas: & homines in statu naturæ corruptæ æquentur, vel excellent eos, qui fuissent in statu naturæ institutæ.

Sed dices, quòd comparando naturalia ad gratuita in naturalibus est vnitas ex parte recipientis, & maioritas, & minoritas ex parte formarum receptorum. sed in gratuitis est diuersitas ex parte vtriusque, videlicet ex parte naturarum recipientium: quia vna natura est nobilior alia, vel secundum seipsam, vel saltem quantum ad statum: secundum seipsam quidem, sicut est diuersitas in natura Angelorum: quia natura vnus Angeli non est eiusdem speciei cum natura alterius: in hominibus autem, quantum ad naturam institutam, & corruptam, non est diuersitas in natura secundum se, quia omnes fuissent eiusdem speciei; est tamen ibi diuersitas secundum statum: quia alium statum habuit natura instituta, & alium habet natura corrupta. Est etiam alia diuersitas hic, & ibi: quia semper materia perfectior habet perfectiorem formam. sed in gratuitis perfectior natura non semper habet perfectiorem formam. quia natura humana, quæ est imperfectior, & inferior natura Angelica, potest esse perfectior secundum gratiam. Aliter enim non possent assumi homines ad ordines Angelorum, vel etiam collocari super omnes Angelorum choros.

Propter quod diximus, quòd si hoc est in naturalibus secundum vnitatem materiæ ex sola voluntate Creatoris, secundum quam manifestè patet; quòd in prima productione rerum fuit creata diuersitas naturarum, & formarum receptorum in illa materia ex sola voluntate Creatoris; multò magis in his, quæ sunt gratiæ non solum in vna, & eadem natura, vel in vna, & eadem specie: sed etiam in diuersis naturis, & in diuersis speciebus potest esse maioritas, & minoritas gratiæ. Et quia hoc totum dependet ex voluntate Creatoris, etiam in natura superiori; vt in aliquo Angelo potest esse minus de gratia, quàm in aliquo homine: immo in aliqua persona humana, & purè humana potest esse plus de gratia, quàm in aliquo Angelo, & totum fit ex voluntate diuina. Nam illi, qui primo operati sunt in vinea, & credebant se plus esse accepturos, non allegauit Dominus vineæ, nisi voluntatem suam, dicens: Volo huic nouissimo dare, sicut & tibi. Ita potuisset dicere, & licuisset ibi facere: Volo huic nouissimo dare plus, quàm tibi. Si ergo murmurarent Angeli, qui sunt primi, & priores nobis quantum ad formationem, quia primò formatos autem vltimò, quia post productionem omnium

Meritorum
nrorum dispa-
ritas omnis
à Deo depen-
det.

Math. 20.

omnium dictum est: *Faciamus hominē, &c. sunt primi, & priores quantum ad naturam: quia infimus Angelus habet simpliciorē, & perfectiorē naturam quolibet puro homine. Si ergo Angeli tales existentes, & sic primi vellent dicere se plus esse accepturos de prēmio: posset Deus respondere: Volo huic nouissimo dare, quantum tibi, & plus, quā tibi. Propter quod vnus modus soluendi propositam quæstionem, comparando naturam corruptam ad naturam institutam, siue comparando totam naturam humanam ad naturam Angelicam: potest ibi esse maioritas, vel minoritas prēmij, vel meriti secundum voluntatem, & ordinationem diuinam: vt sic voluit conducere operarios in vineam suā; sic potuit eis statuere prēmium, vt nouissimis daretur quantum primis, vel etiam plus, quā primis. Dicitur ergo vinea totus status viæ, vbi est tempus merendi, vt postea post statum viæ sit tempus recipiendi mercedem, & recipiendi prēmium. secundum quem modum & Angeli sunt operarij; quia fuerunt prius viatores, quā comprehensores, & homines tam in statu naturæ institutæ, quā corruptæ possunt dici huiusmodi operarij.*

D V B. I I. I A T E R A L I S.

An meritorum diuersitatis causa sint diuersa. Conclusio est affirmatiua.

Biel distinct. 29. quæst.

Meritorum diuersitas à Dei voluntate, quamuis principaliter dependeat: in Angelis tamen id à maiori, & minori naturæ perfectione oriri non negamus. In natura instituta à maiori, & minori conatu: in statu corrupto à pugnae difficultate, & Capitis merito.

VLTERRVS fortè dubitaret aliquis: Vtrum possit assignari alia causa huiusmodi diuersitatis; Dicendum, quod omnia ista principaliter dependent

Ecc. 33. ex diuina voluntate. Nam quis es tu, qui respondeas Deo, quia omnes nos in manu Dei, sicut lutum in manu figuli? Sed nonne licet figulo ex eadem massa, & etiam ex alia, & alia massa facere aliud vas in honorem, aliud in contumeliam? sed, vt quietemus intellectum hominum, supposita principali causalitate ex voluntate Dei, in quo est altitudo diuitiarum sapientiæ, & scientiæ eius, vbi sunt viæ inuestigabiles, & incomprehensibilia iudicia, respectu cuius non debemus altum sapere, sed timere: qui si naturalibus ramis non pepercit, ne fortè nec nobis pareat. Assignabimus nihilominus quasdam rationales declarationes, quare homines, quantum ad gratiam, possint præponi Angelis, & quare homines in statu naturæ corruptæ possint præponi quantum ad gratiam, hominibus in statu naturæ institutæ; posito, quod durassent homines in illo statu, & habuissent gratiam gratum facientem. * Nam præter illam distinctionem iam factam, quod in Angelis fuit maius, & minus me-

* Meritorum diuersitas in Angelis vnde

ritum, secundum maiorem, & minorem perfectionem naturæ, vel naturalium: * in hominibus, secundum statum nature institutæ, secundum maiorem, & minorem conatum: * In statu naturæ corruptæ per comparisonem vnus ad alterum, videlicet naturalium ad conatum, possumus addere duo membra, videlicet difficultatem pugnae, quam sentimus, & excellentiam capitis: vt si Deus (etiam vt apparet nobis rationi consonum) vult acceptare plus hoc minus, quā aliud maius: erit illud minus maioris meriti, quā aliud maius: vt si plus acceptauit Deus, quod misit illa Vetula in Gazophilacio, videlicet duo minuta, quā missionē aliorum maiorem; plus meruit illa Vetula ex sua missione, quā alius ex maiori missione, nec hoc est præter rationem. Nam illa Vetula secundum se plus dedit, quā alij: quia erat pauperior alijs. Nam secundum Philosophum in Ethicis, cap. de Liberalitate: Nihil prohibet minora dantem liberaliorem esse, si à paucioribus accipiat. Et sicut Deus plus acceptauit modicum illius Vetulae, quia difficilius erat ei liberalitas, quā alijs; sic acceptat istud modicum nostrum: quia plus impugnamur in bono nostro, quā primi Parentes, & quā Angeli. Si ergo Adam in primo statu tanto maiorem iniustitiam commisit, quāto facilius obseruantia poterat mandatum diuinum, & iustitiam custodire, vt supra diximus per Augustinum: Sic à contrario sensu: nos vincendo: tam difficilem pugnam, quā continuè sentimus, tantò nobis ad maiorem iustitiam reputari debet, quāto difficilius modo possumus in iustitia præseruari. Secundum quod in hac materia attendenda est excellentia Capitis, vel meritum passionis Christi. Nam caput dirigit omnia membra, & dirigendo ea impellit ipsa ad bonum meritum. ergo passio Christi, & impulsio eius ad bonum: quia sine ipso nihil possumus facere, & quia semper stat ad hostium cordis nostri, & pulsat, vt aperiatur ei, vt intret ad nos, & cœnet nobiscum, & reficiat nos gratia sua: & impellit nos ad bonum: ideo propter hæc duo, videlicet, propter difficultatem pugnae, & propter excellentiam Capitis, id est, Christi, qui passus est pro nobis, & semper impellit nos ad bonum, nos superamus primos Parentes.

* Meritorum diuersitas in primis Parentibus. * Meritorum diuersitas in statu naturæ corruptæ.

Math. 12. Luc 21.

4. Eth. Nic. cap. 1.

D Cum ergo quæritur: vtrum opera primorum Parentum, si stetissent, & habuissent gratiam gratum facientem, fuissent magis efficacia ad merendum, quā opera nostra; patet, quod duo erant in primis Parentibus, in quibus nos excellebant, videlicet naturæ puritas, & voluntatis libertas. Habebant enim naturam puriorem propter carentiam admixtionis contrarij, & habebant voluntatem liberiorem propter carentiam impedimenti. Ex quibus duobus videtur sequi tertium, videlicet efficacia actus, vel operis ad tendendum in obiectum: & nos habemus duo, quæ ipsi non habebant, videlicet difficultatem pugnae, & meritum capitis, siue auxiliū eius. Ex quibus duobus videtur sequi idem tertium, videlicet efficacia operis ad tendendum in obiectum. i. in Deum.

Meriti efficacia in statu corrupto.

Si ergo queratur, quæ nam ex his præualeant; patet, quæ illa duo assignata in primis Parentibus prævalent nostris duobus ad standum, & ad se præferendum. Sed utrum nostra duo prævaleant illis duobus ad proficiendum, possumus distinguere, quòd aut loquimur de profectu extensivè, vel intensivè. Si loquamur extensivè, certum est, quòd propter facilitatem pugnæ, numerus bonorum superasset numerum malorum, & ille status viæ non durasset tantum, sicut status noster: quia citò tunc completus fuisset numerus electorum. Sed si loquamur intensivè, omnino credendum est, quòd aliquæ personæ in statu isto omnino excellunt personas quascunque futuras in statu illo propter excellentem comparisonem ad Christum, & inter ipsas, & Christi Apostolos, qui perseverauerunt cum Christo, & immediate fuerunt electi ab ipso, ex quibus non perdidit quemquam, nisi illum, qui abiit in locum suum, id est, in infernum. Sed si loquamur communiter, habebunt se sicut excedentia, & excessa: quia multi in primo statu propter facilitatem conatus in bonum, & plus meruissent, quàm multi in illo statu, & multi in isto statu propter excellentiam auxiliorum. Primo, quantum ad difficultatem pugnæ, secundum quam impugnamur à varijs tentationibus, in quibus habemus semper paratum auxilium divinum. Quia fidelis Deus, qui non permittit nos tentari supra id, quod possumus, ut exinde omne gaudium existimare debeamus, cum in tentationes varias inciderimus. Secundo, quantum ad excellentiam capitis: quia tunc fuisset caput illorum Adam, qui purus erat homo, nunc spiritualiter est Caput nostrum Christus, qui est Deus, & homo, multi proficiunt plus nunc spiritualiter, quàm tunc proficissent. Secundum ergo hanc excedentiam, & excessum fuissent inæqualitates istæ reductæ, ut satis probabile, ad quandam æqualitatem, ut tot fuissent tunc saluati, & electi, quot nunc: & ad eos ordines Angelorum fuissent tunc assumpti, sicut & nunc. Non obstante, quòd aliquæ personæ in illo statu sunt elevatæ super omnes choros Angelorum: quia præiilegium speciale aliquorum non tollit simpliciter communem legem. Si qua autem sunt hic ommissa, in solutionibus argumentorum intendimus declarare.

RESP. AD ARGV. ARTIC. Ad primum dicendum, quòd ponendo primos Parentes sine gratia gratum faciente, non habet difficultatem quæstio, nec quantum ad statum: quia longè facilius poterant illi stare, quàm nos. Nec quantum ad meritum: quia illi non poterant mereri: possumus autem nos mereri. Sed querendo de primis Parentibus habentibus gratiam gratum facientem, habent se, sicut excedentia, & excessa. quia nos propter difficultatem pugnæ magis meremur illis propter maiorem conatum: quia nihil habuissent, quod impediret eorum voluntatem: propter quòd cum minori conatu voluntas eorum fuisset mota in bonum. sed quomodo istæ inæqualitates reducantur ad quandam

A æqualitatem, potest esse per habita manifestum, tamen, quòd dictum est de Magistro, quòd Adam non meruisset vincendo tentationem; potest duobus modis intelligi: Vel simpliciter, quia non habebat gratiam gratum facientem, sine qua nullum est meritum: Vel potest hoc intelligi secundum quendam modum: quia Adam, cum non haberet impellens ad malum, & si habuisset gratiam gratum facientem, quantum ad hoc defecisset à magnitudine meriti, cum non habuisset difficultatem pugnæ: nos autem habemus eam.

Ad secundum dicendum, quòd arguere ex difficultate pugnæ maiorem meritum fortè multi non concederent: sed dicerent, quòd cum dicitur, quòd virtus est circa bonum, & difficile: intelligendum est de difficultate rei, non de difficultate ex parte nostra: quia tunc perfecti essent minoris meriti, quàm imperfecti: quia qui diu benè vixit, & benè castigavit passiones suas, & est perfectus in virtutibus, & gratia, non sentit difficultatem pugnæ, quam sentiunt imperfecti, nec propter hoc minus meretur, immo magis.

Ad quòd dici potest, quòd ista dubitatio cum magna maturitate est pertractanda. Nam in multis fallit: quia non est dubium, quòd cæteris paribus, si difficultas pugnæ solum veniat ex culpa pugnantis, non est maioris meriti, sed minoris. Ut quia dedit se illicitis actibus, & habituavit se in malo: propter quòd difficile est ei redire ad bonum, talis difficultas non auget meritum, immo minuit. Vel quòd quis habeat familiaritatem multorum, & semper adest sibi facultas malefaciendi, & ex hoc sit sibi difficilius continere; talis difficultas non auget meritum, immo minuit. Debemus enim in hoc pati, quòd senes Troiæ propter pulchritudinem Helenæ, secundum Philosophum, patiebatur ad Helenam, dicentes: Abijciamus eam. In talibus enim summum remedium est abijcere, & fugere. Propter quòd ait Apostolus: Fugite fornicationem. Non enim est natandum in salibus contra impetum aquæ. Iuxta illud: Ne innitaris contra impetum fluij. Multi enim, cum incipiunt illaqueari amore alicuius, cogitant aliqua displicentia in persona illa: sed melius facerent si desinerent cogitare de ea: quia eo ipso, quòd cogitat de illa, magis illaqueatur. Propter quòd, ut diximus, summa cautela est fugere, & desinere cogitare, & ponere se in cogitationibus alijs bonis. Sicut enim cum natamus in aqua materiali tutius est citius exire fluuium, & non natare contra aquas: Sic ut natamus in fluuiò passionum, tutius est exire cogitationes illas, & non natare contra huiusmodi fluuium. Cum ergo ex culpa nostra, & ex operibus nostris incurrimus difficultatem pugnæ, cæteris paribus, non est maioris meriti, sed minoris. sed ubi cætera non sunt paria, non item. ut puta, quia post aduentum Christi fuit tempus plenitudinis, & gratiæ: cum ante aduentum esset tempus plenitudinis delictorum. Sed Christo adueniente, ubi abundavit delictum, superabundavit & gratia: Ut dicitur ad Rom. 1.

Iacobi 1.

2. Eth. c. vii.

1. Cor. 6.

Ouidij doctrina de remedio amoris damnatur.

Rom. 1. nos.

nos . sed vt arguit Apostolus postea in seq. cap. **Q**uid ergo dicemus: remanebimus in peccato, vt gratia abundet? absit. Nam, vt exponit Augustinus, & habetur in Glo. ibidem: Non enim peccantis merito, sed superuenientis auxilio, idest, Christi auxilio superabundauit gratia, vbi abundauit delictum.

Aduertendum est ergo, quod non semper in difficultate pugnae sunt caetera paria: vt post aduentum Christi fuit magis tempus plenitudinis gratiae, quam ante aduentum, & caeteris paribus est magis tempus merendi. Si ergo ista volumus adaptare ad statum naturae institutae, & etiam ad statum post peccatum; dicemus, quod auxilio Christi vbi abundauit delictum, superabundauit & gratia: & quia ex abundantia gratiae sequitur abundantia meriti, opera post peccatum in virtute capitis, vel, vt credebatur venturus, & multo magis, vt nunc creditur, iam venisse, quantum ad hoc possunt esse magis meritoria, quam ante.

Quod autem addebat ex parte difficultatis pugnae, quod difficultas debet esse ex parte rei, non ex parte nostra, patet, quod ex parte rei maior difficultas est portare pondus diei, & aestus, quod fecerunt primi operarij, quam vna hora laborare, quod fecerunt nouissimi: & tamen voluit Dominus vineae tantum dare nouissimis, quantum & primis. Principaliter ergo loquendo, totum pendet ex voluntate Dei. Si ergo vult Deus istam difficultatem pugnae, quantumcunque sit difficultas ex parte nostra, computare nobis ad meritum, & si vult modicum laborem in vno aequare maiori labori in alio: vt si voluit Latrone illum, qui non plus dixit, quam Memento mei, &c., esse eadem die secum in Paradiso: quis es tu, qui respondeas Deo?

Redeamus ergo ad propositum, & dicamus, quod ex benignitate Dei difficultas pugnae nostrae; posito, quod difficultas sit ex parte nostra, & maxime si non sit ex culpa nostra, nobis computatur ad meritum: vt si contrahemus difficultatem pugnandi per originalem culpam (quod non est ex opere nostro, sed ex opere ipsius Adae, in quo omnes peccauimus) si Deus istam difficultatem nobis computat ad meritum, non est contrarium rationi. Ex difficultate ergo pugnandi: & ex maiori conatus, & ex auxilio Christi est status post peccatum maioris meriti: & quia magis liberet, & cum minori conatu poterat tunc voluntas humana non habens aliquod impedimentum ferri in bonum; fuissent opera primorum Parentum, si habuissent gratiam gratum facientem, maioris meriti. Vt se habeant hoc modo status hic, & ille, vt excedentes, & excessi: & reducatur ista inaequalitas ad aequalitatem, modo, quo dictum est. Ex quibus possumus habere viam ad soluenda quaecunque argumenta facta in hac materia: siue pro, siue contra.

Et ex hoc potest solui argumentum tertium, quod arguit ex difficultate resistendi: Et quartum, quod arguit ex difficultate pugnandi.

Ad quintum dicendum, quod illi duo status, videlicet, ante peccatum, & post; patet, quo-

A modo fuissent aequalis meriti, & quomodo inaequalis, vt ex dictis possint solui omnia argumenta facta ad vnam partem.

RESP. AD ARGVM. IN CONTR. Ad primum argumentum, in contrarium dicendum, quod arguit primam statum fuisse maioris meriti, quantum ad conatum voluntatis: quia cum minori conatu, & magis voluntarie potuissent tunc homines ferri in bonum, quam modo. sed, vt patet, hanc maioritatem meriti alia reconspiciunt.

Ad secundum, quod magis purum in aliquo genere est magis tale; Dicendum, quod caeteris paribus magis purus ignis est magis calidus; tamen non magis calefacit: quia plus facit ferrum ignitum propter densitatem materiae, quam ignis in sua sphaera: quia non sunt hic, & ibi caetera paria. nam in vno est densitas materiae, in alio raritas.

Sic & in proposito meritum magis purum, vbi non est de admixtione demeriti, quod fuisset in primo statu secundum se, videtur esse magis, quam meritum in hoc statu, vbi semper est aliqua admixtio demeriti, idest, aliqua admixtio peccati venialis, secundum quem modum dictum est: Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, &c. Sed si ista admixtio demeriti facit ad maius meritum: quia facit ad difficultatem pugnae, credentes arguere ex puritate meriti maius meritum, potius arguunt de admixtione demeriti, & ex admixtione meriti maioritatem demeriti. Cum, vt ait Hieronymus, ille laudetur, ille praedicatur beatus, qui statim cum coeperit cogitare, interficit cogitatus, & allidit eos ad Petram. Cum enim superueniunt nobis male cogitationes, & statim interficimus eas, & allidimus eas ad Petram, idest, ad Christum: licet sit ibi aliquid de demerito, vel aliquod peccatum veniale, sine comparatione est ibi plus de merito. Propter quod ista admixtio demeriti augmentat meritum, & ex ista admixtione demeriti debemus gaudium aestimare, & ad maius gaudium assurgere propter maioritatem meriti.

Q V A E S T. III.

De poena primorum Parentum.

V T I M O quaeritur de tertio principali, videlicet, de poena, quam incurrit Adam propter peccatum. A signatur autem duplex poena sic inflicta propter peccatum: expulsio Paradisi: & Mors.

Primo igitur dubitabimus de expulsionem à Paradiso. Vtrum haec poena fuerit conueniens. Secundò: Vtrum Mors congrue homini inflicta fuerit propter peccatum.

ARTIC. I.

An prima Adæ pœna fuerit expulsio de Paradiso.

Conclusio est affirmatiua.

D.Th. 2. 2. q. 164. art. 2. Et 2. sent. d. 29. q. 1. art. 5. Ric. d. 29. q. 5. Et de Malo q. 5. art. 4.

EX P U L S I O à Paradiso non videtur pœna conueniens. Nam illa, vel ille Paradisus erat quoddam bonum corporale, vel temporale: sed talia bona sunt communia bonis, & malis: ergo amissio talium bonorum non est infligenda pro peccato.

Præterea, si inconueniens videtur, tamen aliquid sit factum propter hominē, & in nullo deseruiat homini: ergo ex quo homo deiectus est de Paradiso, & nullus homo potest illuc redire: quia huiusmodi locus dicitur factus inaccessibilis: Paradisus in nullo deseruiat homini &c.

Præterea propter peccatū hominis omnia deteriorata sunt. Ipse ergo Paradisus propter peccatū hominis deterioratus est: Ergo homini lapsō post peccatum adhuc poterat competere Paradisus propter deteriorationem eius.

3. Metaph. Comm. 1.

Præterea, vt vult Comm. in 2. Meta. Inconueniens est, quod natura fecerit aliquid maximum visibile, vt Solem, & non fecerit aliquē oculum valentem ipsum videre. Sicut ergo natura fecit aliquid maximum visibile, vt Solem: ita fecit aliquid animal, quod irreuerberatis oculis respicit ipsum, vt Aquilam. Ociosè ergo fecit Deus, si fecit Paradisum locum maximè amœnū, & non fecit aliquos habitatores habitantes ibidem.

IN C O N T R A R I V M est: quia Angeli existentes in cœlo Empyreo, post peccatum fuerunt inde eiecti: ergo à simili primi Parentes in Paradiso post peccatum debuerunt inde eijci.

Præterea, quantum aliquis se immiscet peccato, tantū est ei dandum afflictionis, & luctus: quia iuxta mensuram delicti debet esse plagarum modus. Cum ergo ille Paradisus diceretur voluptatis, non erat conueniens locus peccatoribus, quibus danda est afflictio, & pœna.

R E S O L V T I O.

Adam, & Eva eiecti sunt à Paradiso: Idque congruè tribus de causis factum fuit: ratione conuersionis ad bonum vile: auersionisq; à Deo, qui est vita: & ratione denique morbi, cui succurrendum erat. Hinc Dei æquitas, pietas, & misericordia splendescunt.

RE S P O N D E O dicendum, quod primi Parentes peccantes debuerunt eijci de Paradiso propter tria, quæ videmus esse in peccato. nam in peccato est conuersio ad bonum commutabile, quod est

A bonum vile. Secundo in peccato est auersio a bono incōmutabili, quod est Deus, qui est ipsa vita. Tertio peccatum, quādiu sumus in via, potest dici quidā morbus. Magis enim dum sumus in via peccatum, simpliciter loquendo, debet dici morbus, quāam mors: vt quādiu sumus in via, possumus per medicinā penitentis à peccato tāquāam à morbo resurgere. Propter ista tria debuerunt primi Parentes expelli de Paradiso. Nam cum Paradisus sit locus amœnissimus, non competebat eis, qui propter peccatum conuertendo se ad vicia facti erant viles.

Secundo hoc idem patet, si consideretur peccatum quantum ad auersionem. Auertit enim à Deo, qui est ipsa vita: Paradisus ergo terrestris, in quo erat lignum vite, per cuius esum, & si nō perpetuari, tamen prolongari potuisset primorum Parentum vita, non erat locus conueniens post peccatum primis Parentibus. In his autem duobus, quantum ad expulsionem primorum Parentum de Paradiso, relucet diuina æquitas, vt dignum, & æquum fuerit, quod primi Parentes facti viles post peccatum non remanerent in loco honorabili, idest, in Paradiso. Rursus: quia se auerterant ab ipsa vita, idest, à Deo: diuina iustitia, & æquitas postulabat, vt non remanerent in Paradiso, in quo erat lignum vite, per cuius esum eorum vita poterat elongari.

Est etiam nihilominus tertia causa, quare non debuerunt in Paradiso remanere post peccatum, prout peccatum est quidam morbus, cui succurrendum est per medicinam, & in hoc relucet diuina pietas, vel misericordia. Nam propter hoc expulsi sunt de Paradiso, vt memores loci tam amœni, & tam boni, in quo erant collocati: inde per peccatum eiecti peniterent de peccato, & per penitentiam adhiberetur medicina morbo, & recederent à peccato.

Idem Nico. Lyr. sup Ga. n. c. 3.

ARTIC. II.

An Mors congruè inflicta fuerit Adæ propter peccatum.

Conclusio est affirmatiua.

D.Th. 2. 2. q. 164. art. 1. Et 1. 2. q. 85. art. 5. Et 2. sent. dist. 30. q. 1. art. 1. Et 3. sent. d. 16. q. 1. art. 1. & 4. Et de Malo q. 5. art. 4. Et Opusc. 5. c. 197. 198. 199. Ric. d. 29. q. 6. Duran. d. 30. q. 1. Capr. d. 30. q. 1. art. 1. & 2.

SE C U N D O quæritur de secunda pœna, quæ dicitur inflicta per peccatum, cuiusmodi pœna est mors, vel necessitas moriendi. Hæc enim duplex pœna, videlicet, expulsio de paradiso, & mors, dicitur esse inflicta Adæ propter peccatum. Sed, vt videtur, hæc pœna, quæ est mors, non est inflicta primis Parentibus propter peccatum. Nam, quod est alicui naturale, non est inflictum ei propter peccatum: sed mors est homini quid naturale: ergo &c.

Præterea

Præterea illud, de quo non est multum curandum, non videtur esse inflictum propter peccatum: sed ut vult August. 1. de Ciuita. Dei. Non itaque multum curandum est eis, qui necessario morituri sunt, quid accidit, ut moriantur: sed moriendo, quod ire cogantur.

Tom. 5. c. 11

Præterea illud, quod non fecit Deus: non dicitur Deus inflixisse alicui: sed Deus mortem non fecit, ut dicitur Sapient. ergo &c.

Sap. 1.

Præterea, quod homo sibi ipsi facit, non infligit ei Deus: sed homo sibi ipsi fecit mortem, & per peccatum perdidit originalem iustitiam, per quam seruabatur a morte; ergo &c.

IN CONTRARIUM est: quia illud stipendium, quod reddit Deus pro peccato, dicitur Deus infligere pro peccato: sed huiusmodi stipendia reddita a Deo pro peccato est mors. Iuxta illud ad Roma. Stipendia peccati mors est, ergo &c.

Rom. 6.

R E S O L V T I O.

Si natura sibi derelicta consideretur, quatenus animal ex contrarijs componitur; mors necessitati materiae adscribi potest: si autem sumatur Natura originali iustitia prædita; mors non nisi peccato est tribuenda. Hinc congruam pœnam esse dicimus, ob peccati causam, & effectum, & ob ipsum peccatum.

R E S P O N D E O dicendum, quod Philosophi totam causam mortis attribunt necessitati materiae, vel contrarietati: ut quia animal componitur ex contrarijs; ideo de necessitate corrumpitur. Sed Scriptura sacra necessitatem mortis attribuit peccato primorum Parentum: sed Deus mortem non fecit, sed inuidia Diaboli, qui induxit primos Parentes ad peccandum: mors introiuit in orbem terrarum. Vtrumque ergo dictum aliquo modo habet veritatem. Nam si consideretur natura humana sibi derelicta: quia quantum ad corpus composita est ex contrarijs; ideo ex necessitate materiae, id est, corporis sic compositi, corrumpitur homo: sicut alia animalia. Sed si consideretur natura humana non sibi derelicta: sed ut est condita, quia condita est cum quadam gratia, id est cum originali iustitia, quam primi Parentes nisi perdidissent per peccatum, non fuissent mortui, veritatem habet, quod dicitur in Scriptura sacra. Videlicet, quod per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors.

Mors quæ necessitati materiae sit adscribenda.

Mors quæ peccato sit tribuenda.

Qui nam ergo dicat melius, an Philosophi, an Compositores Sacrorum librorum; Dici debet quod Compositores Sacrorum librorum melius dicunt propter tria. Quia dicunt verius. Secundò, quia dicunt, quod est æquius. Tertiò, quia dicunt, quod est vtilius,

Primo dicunt melius, quia dicunt verius, vel dicunt, quod verum est. Nam quando aliquid potest duobus modis fieri, ut puta quia aliquis potest transire aquam per nauem, & per pontem; illo modo aliquis dicit verum de aliquo transeun-

te aquam: si dicat illo modo, quo transiuit: sed quia natura humana non est condita, ut sibi derelicta, sed est condita, ut producta sub originali iustitia, quam non perdens homo per peccatum non moriebatur, & cum hoc modo sit introducta mors, quia per peccatum perdidit homo illam originalem iustitiam: verius loquuntur de morte Theologi, quam Philosophi loquantur de ea eo modo, quo introducta, quia res sicut se habet ad esse, ita se habet ad veritatem.

2. Met. 4.

Secundò, Theologi dicunt melius, quia dicunt æquius. Credendum est enim, quod quicquid facit Deus, facit æquiori modo, quo potest fieri, omnibus computatis: & in hoc, quod Deus condidit naturam humanam non sibi derelictam, sed originali iustitia decoratam, quæ poterat homo non mori; relucet sibi quædam magna æquitas diuina, quod animæ incorruptibili non associavit corpus de necessitate corruptibile, vel mortale: sed corpus, quod poterat perpetuari in vita, si homo non peccasset.

Tertiò dicunt melius Theologi, quia dicunt, quod est vtilius. Nam multum vtile est homini, quando audit, quod primò habuit corpus, quod poterat non mori, & ex hoc aspiet ad illam æternam vitam, in qua habebit corpus, quod non poterit mori.

Postquam ostendimus quantum ad mortem dictum Theologorum esse melius, quam dictum Philosophorum, volumus ex hoc descendere ad solutionem quæstionis; vtrum mors in primis Parentibus fuerit congrua pœna peccati. Possimus autem hanc congruitatē colligere ex tribus.

Mors fuit congrua pœna propter peccatum.

Primò si consideremus causam peccati. Secundò si consideremus ipsum peccatum. Tertiò si consideremus effectum peccati. Peccatum autem non habet causam efficientem, sed deficientem: ut potest haberi ab August. 12. de Ciuit. Dei.

Ut ipsum deficere a Deo, vel auerti a Deo est principalis causa peccati. & quia a Deo est omnis vita spiritualis, & corporalis; ideo competēs pœna peccati in primis Parentibus fuit utraque mors: spiritualis, & corporalis, ut vult Augustinus 13. de Ciuit. Vnde ibidem ait, quod non lege naturæ, qua nullam mortem homini Deus fecit: sed merito peccati mortem esse inflictam.

tom. 5. c. 7.

Secundò hoc idem patet si consideremus ipsum peccatum. Nam ipsum peccatum nihil est aliud, nisi quædam iniquitas, id est, quædam non æquitas, & quædam iniustitia. Ergo non solum considerando causam, quæ est se auertere a Deo, qui est vita vitarum, ut vult August. 3. Confes. Congrua pœna peccati est mors. Sed si consideremus ipsum peccatum, quod est quædam iniustitia, congruum fuit, quod perderet Adam illam originalem iustitiam, quam perdendo mortuus est in anima spiritualiter, & incurrit necessitatē moriendi corporaliter.

tom. 5. c. 15

Tertiò hoc idem patet, si consideremus effectum peccati, vel reatum peccati, per quem obligamur ad pœnam propter peccatum: Huiusmodi autem pœna debita est mors, quia, ut dictum est, stipendia peccati mors.

tom. 1.

RESP. AD ARG. I. ART.

AD PRIMVM primum dicendum, quòd licet bona temporalia possint esse communia bonis, & malis; nihilominus etiam huiusmodi bona propter peccatum aliquando iustè subtrahuntur a malis, & huiusmodi fuit subtractio Paradisi a primis Parentibus.

Ad secundum dicendum, quòd Paradisus terrestris, dato, quòd nullus homo esset ibi, adhuc in aliquo seruit homini, quia cum audit per Scripturam sacram inde hominem fuisse eiectum, inducitur, vt velit esse in illo Paradiso, idest, in Cælo Empyreo, vnde nullus abiicitur.

Ad tertium dicendum, quòd propter peccatum hominis dignum est, quòd deteriorètur omnia, prout sunt in vsu hominis: Non oportuit ergo ex hoc deteriorari Paradisum, cum post peccatum non esset vltèrius in vsu hominis: sed inde esset eiectus. Fuit ergo deteriorata terra, in qua collocatus est homo post peccatum, quia homini dictum est Gene. Maledicta terra in opere tuo. Volunt tamen aliqui, quòd homine peccate omnia fuerunt deteriorata, quia Sol non luxit postea sicut lucebat, & sic de alijs. quod dictum non reprobamus: hoc tamen posito, non fuit Paradisus tantum deterioratus, quòd esset locus homini competens post peccatum.

Hoc peccatum, oia quo fuerunt deteriorata. Gen. 3.

Ad quartum dicendum, quòd Paradisus non est omnino priuatus hominibus, quia sunt ibi Enoch, & Helys: dato tamen, quòd nulli essent ibi: non esset inconueniens, cum homo propter culpam suam fecerit se indignum tam honorabili loco. Si ergo fecit natura Aquilam valentem videre Solem: posset tamen Aquila volendo pertingere oculos ad aliquid, & per hoc fieri impotens ad videndum Solem; sic Deus fecit hominem, & posuit ipsum in Paradiso, sed ipse per culpam suam reddidit se indignum tam honorabili loco.

Enoch, & Helys loc.

RESP. AD ARG. II. ART.

RESSTAT ergo soluere argumenta secundæ quæstionis.

Ad primum dicendum, quòd mors competit homini naturaliter, secundum naturam sibi derelictam: sed secundum naturam conditam cum originali iustitia, mors non competit homini naturaliter, sed propter peccatum, vt habitum est per Augustinum.

Ad secundum dicendum, quòd de morte non est nullum curandum quantum ad habentes necessitatem moriendi, vt sonat littera August. sed quantum ad primos Parentes non habentes necessitatem moriendi, multum erat eis curandum, ne peccarent.

Ad tertium dicendum, quòd Deus mortem non fecit, quia sic constituit hominem, vt si vellet, posset non mori.

Ad quartum dicendum non esse inconuenièns idem esse a Deo, in quantum est iustè puniens, &

A ab homine, in quantum per culpam suam, & per factum suum est iustè punitus.

Dubitatio I. Litteralis.

UPER litteram primo quæritur super illo verbo, quòd homo ante peccatum indigebat gratia non solum cooperante, sed etiam operante: sed non per omnem modum. vult ergo, quòd non indigebat ante peccatum gratia operante per omnem modum. Sed contra: Constat enim, quod Magister hic loquitur de gratia grati faciente: sed illam nullo modo habebat sequendo opinionem Magistri, & sequendo veritatem: ergo omni modo tali gratia operante indigebat. Dicendum, quòd Magister non loquitur hic de gratia gratum faciente, quòd Adam ad aliquid, vel ad aliquod opus haberet de huiusmodi gratia. sed quia non indigebat omni operatione, vel omni effectu huiusmodi gratiæ. Nam gratia, & quælibet forma potest habere duplicem effectum, vnum in expellendo formam contrariam: alium in perficiendo proprium subiectum. Adam ergo ante peccatum non indigebat isto duplici opere gratiæ. Non enim indigebat gratia quantum ad expulsionem culpæ, vel quantum ad liberationem a culpa: quia ante peccatum nulla culpa erat in ipso: indigebat tamen gratia, quantum ad alium effectum, qui est perficere proprium subiectum.

B

C

Dubitatio II. Litteralis.

Vltèrius fortè dubitaret aliquis, quomodo ante peccatum indigebat gratia operante, & cooperante. Dicendum, quòd vna & eadem gratia gratum faciens potest dici operans, & cooperans. Operans quidem in quantum dat esse: Cooperans autem in quantum dat agere meritorie. quantum ergo ad esse, forma dicitur operans, quia est opus, & iste est effectus cuiuslibet forme dare esse proprio subiecto. Si ergo forma comparatur ad esse; dicemus, quòd esse est opus, vel effectus formæ. Sed si comparatur ad agere, non dicemus, quòd forma agit: sed quòd est ratio agendi. Ipsum enim compositum est id, quod agit, & quod patitur: sed agit per formam, patitur per materiam. Opus ergo meritorium est a gratia, & est a nobis. Propter quod gratia licet respectu esse gratuiti dicatur operans, respectu operis gratuiti dicitur cooperans, quia cooperatur nobis quantum ad opus gratuitum, & quantum ad opus meritorium. Adam ergo quia non erat creatus in gratia gratum faciente, indigebat gratiæ operante ad perficiendam animam, & ad dandum ei esse gratuitum: Non autem indigebat ea ad expellendam operatam. indigebat etiam gratia cooperante, vt proficere posset in opus meritorium.

Dubitatio III. Litteralis.

A

Dubitatio V. Litteralis.

Vltorius fortè dubitaret aliquis de eo, quòd in littera dicitur, quòd Adam non habebat quòd pedem mouere posset; quomodo sit hoc intelligendum. Ad quòd intelligendum, dicendum est, quòd debet intelligi de pedibus animæ, idest, de affectionibus, quibus anima tendit in Deum, de quibus potest intelligi illud Augusti. 2. Confes. vbi ait, quòd non itur ad Deum pedibus, aut spatij corporis, sed affectionibus mentis. Anima enim potest comparari, vel ad motum gressibilem, secundum quòd animalia per pedes tendunt in locum, & sic pedes animæ sunt affectiones mentis. Et sicut animalia tendunt pedibus: sic anima tendit affectionibus, vt dictum est per August. in lib. Confes. Secundo potest comparari anima ad ipsa corpora inanimata, vtputa ad corpora graui, quæ per pondus tendunt in suum locum, secundum quem modum amor spirituum se habet, vt pondus corporum, vt vult August. 1. 1. de Ciui. Dei. Adam ergo, non habebat quòd pedem posset mouere, quia, cum nõ haberet gratiã, non habebat pedes. i. affectiones, per quas posset proficere, secundum quem modum non erat in eo pondus, siue amor, per quem posset mereri. Propter quòd supra dicebatur, qd si habebant amorem, siue charitatem originalem, & talis erat illa originalis charitas, qualis erat originalis iustitia, per quam poterat stare, sed non mereri, vel proficere.

Tomo 3.
c. 18.

Dubitatio IIII. Litteralis.

Vltorius fortè dubitaret aliquis de eo, quòd in littera dicitur, quòd Adam non habuit virtutes, cum peccauit, sed ante. Sed contra: Nulus spoliatur eo, quòd non habet: si ergo Adam non habuit virtutes cum peccauit: ergo per peccatum non fuit spoliatus virtutibus. Dicendum, quòd in eodem instanti est inductio vnius, & expoliatio alterius, vt si ex aere fiat ignis, in illo eodem instanti, in quo materia expoliatur forma aeris, induitur forma ignis. Sic cum Adam peccauit, in illo eodem instanti, in quo fuit indutus culpa, fuit spoliatus iustitia, & virtutibus, vt ex hoc non posset argui, quòd per peccatum non fuerit expoliatus virtutibus, & ex hoc etiam possit verificari dictum Magistri, quòd ante peccatum habebat virtutes, & in illo instanti: in quo peccauit, fuit expoliatus virtutibus. Inter culpam ergo & expoliationem a virtutibus non quæramus ordinem durationis, & temporis, sed ordinem naturæ, & origine. Nam natura, & origine, quantum est ex parte agentis, prius est inductio, quàm expulio. quia agens non expellit, nisi inducendo, sed quantum est ex parte passivi est everso, vt in habitis fuit pluries declaratum. & licet malum non sit nisi priuatio boni: tamen hæc priuatio præsupponit aliquem actum, & maxime, cum quis male facit, aliquid committendo. Aliquid enim commisit Adam, cum peccauit, & fuit expoliatus virtutibus.

Vltorius fortè dubitaret aliquis de eo, quòd in littera dicitur, quòd Homo ante peccatum erat beatissimus, & auram capiebat ætheream, idest, cœlestem. Sed contra: Si fuisset beatissimus, non potuisset cadere; ergo &c. Dicendum, qd erat beatissimus non simpliciter, & per omnem modum, cuiusmodi est beatitudo patriæ, a qua quis non potest cadere. Nec simpliciter, & per omnem modum, quantum ad statum viæ, quia non habebat gratiam gratum facientem, sed erat beatissimus, quantum ad statum illum, idest, quantum ad originalem iustitiam, quam habebat omni modo, quo haberi poterat, vt non possit vltorius augmentari: nec in illa originali iustitia, nec in virtutibus sequentibus eam. nos enim habentes gratiam gratum facientem, non sumus beatissimi, quandiu sumus in via, quia possumus augmentari in huiusmodi gratia, & in virtutibus sequentibus illam gratiam. Erat ergo Adam secundum statum illum originalis iustitiæ beatissimus, & capiebat auram ætheream, idest, cœlestem: quia pro illo statu inhærebat contemplationi diuinorum, secundum quòd requirebat huiusmodi status.

B

Dubitatio VI. Litteralis.

Vltorius fortè dubitaret aliquis de eo, quòd in littera dicitur, quòd collocauit Deus ante Paradisum Cherubin, & flammeum gladium, atque versatile ad custodiendam viam ligni vitæ. Sed contra: Paradisus est locus inaccessibilis: non ergo oportuit ponere ibi custodiam, ne homo accedat ad ipsum. Dicendum, quòd secundum Magistrum hoc dictum potest intelligi ad litteram, & mysticè: ad litteram quidem, quia ante Paradisum collocatus est Cherubin, idest, ministerium Angelorum, & gladius flammeus, versatilis, quia, vt ait Magister, ministerio Angelorum collocata est ibi quædam custodia mouens, vel vtens se, vt nullus possit illuc accedere, nisi virtute diuina illuc transferatur, sicut dicitur de Enoch, & Helya. Possumus magis substantialiter saluare hoc dictum, & ad litteram: vt dicamus Paradisum constitutum esse sub æquinoctiali, vt ex hoc sit temperatissima Regio: quia semper dies sunt ibi æquales noctibus: & fertilissima, quia sunt ibi duæ æstates, & duæ hyemes. est enim ibi temperies non solum ratione qualitatis dierum, & noctium: sed etiam ratione altitudinis, vt ex defectu reflexionis solarium radiorum sit ibi frigus, & ex propinquitate ad Zodiacum, in cuius medio est cursus Solis, sit ibi calor temperans huiusmodi frigus, hinc ibi magna temperies. Cherubin ergo possunt intelligi quicumque Angeli, quia omnes Angeli sunt Cherubin, quia habent plenitudinem scientiæ respectu nostri. Gladius ergo flammeus est ipse Zodiacus, qui est torrida Zona, & est versatilis, quia semper Cælum vertitur ministerio Angelorum, quo moto mouetur ipse Zodiacus. Per interpositionem ergo gladij

Paradisus cur inaccessibilis dicatur.

Enoch, & Helya loc.

Paradisi descriptio.

C

D

dij versatilis, idest, torridę Zonę, q̄ cōtinuē vertit ministerio Angelorum : quia ex tali nimio calore, quasi ignitur ibi aer; dicitur esse ignea custodia se habens, vt gladius versatilis collocatus, ante Paradisum. Mysticē autem, & spiritualiter exponit hic Magister, vt potest patere ex littera.

Dubitatio VII. Litteralis.

Vlterius fortē dubitaret aliquis de eo, quod habetur in littera, videlicet, primos Parentes per aliquod tempus abstinuisse a ligno vetito, & propter præceptum vsi fuerunt concessis. mandatum enim fuit eis, quod de omni ligno, &c. Contra quod obijciunt aliqui, quod præceptum fuit affirmatiuū, & non obligabat, nisi pro loco, & tempore: Poterant ergo ex reuelatione diuina differre esum ligni vitę. Sed cū quæritur: Vtrū primi Parentes comederint de ligno vitę ante eorum expulsionem: Magister tenet, quod sic propter præceptum eis factum de omni ligno, &c. Alij tenent, quod non, respondentes ad obiectionem Magistri, quia præceptum erat affirmatiuū, & poterāt ipsum ex rationabili causa differre. Magister etiam ad tenendam suam opinionem respondet quæstioni, quæ posset fieri, videlicet, quod comederunt de ligno vitę: quomodo mortui sunt, dicens, quod esus illius ligni non saluabat a morte, nisi multoties sumptus. sed cum ista quæstio sit facti, teneat quilibet quod sibi placet.

DIST. XXX.

De peccato originali, quod a primis Parentibus est contractum.

DNS VPERIORIBUS insinuatū est.] Postquā Magister determinauit de peccato primorum Parentum, quantum ad ipsos primos Parentes: In parte ista, vt dicebat, determinat de huiusmodi peccato, quantum ad posteros, quod idem est, quod determinare de peccato originali, sed quia in posteris non solum est peccatum originale, quod contrahunt ab Adā: sed etiam est in eis peccatum actuale, quod quasi continuē committunt per proprios actus, & per propriam culpam; Ideo duo facit, quia primò determinat de peccato originali, quod contrahunt, vt comparantur ad primos Parentes. Secundo determinat de peccato actuale, quod contrahunt per proprios actus, & vt comparantur

Atur ad seiplos, ibi: [Post prædicta de peccato actuale.] in prin. 34. Dist. Circa primum duo facit, quia primò determinat de peccato originali, quod contrahimus, vt comparatur ad primos Parentes. Secundo specialiter inuestigat, Vtrum propter hoc, quod contrahimus, vt comparatur ad primos Parentes, contrahamus aliquod peccatum, vt comparatur ad parentes proximos. Secunda ibi: [Prædictis adijciendum est.] in princ. 33. Dist. Circa primum tria facit. quia primò determinat de peccato originali quiditantiē. Secundo de eius translatione. Tertio de eius remissione, quæ fit per baptismum. Secunda ibi: [Nunc super est.] in princ. 31. Dist. Tertia ibi: [Quando supradictum est.] in princ. 32. Dist.

B Prima ergo pars continet præsentem locationem, & distinctionem, circa quam duo facit, quia primò continuat dicta dicendis: videlicet, quod in superioribus dictum est de peccato primorum Parentum: Nunc dicendum est de peccato illo, prout habet esse in posteris, quod est peccatum originale. Secundo exequitur de huiusmodi peccato, ibi: [Hic primo videndum est.] Circa quod duo facit, quia primò exequitur de huiusmodi peccato originali, dubitando, & secundum opinionem aliorum. Secundo exequitur, & secundum opinionem propriam, ibi: [Nunc super est videre.] Circa primum duo facit: quia primò circa peccatum originale mouet tres quæstiones, quarum prima est: Vtrum idem sit peccatum originale, quod actuale. Secunda ibi: [Quid sit peccatum originale.] Secundo exequitur de huiusmodi quæstionibus recitando opiniones aliorum, & improbando eas, ibi: [Quibusdam placet.] Circa quod duo facit, quia primò exequitur de duabus quæstionibus primis, Vtrum peccatum originale sit idem, quod actuale, & quomodo transit in omnes. Secundo exequitur de quæstione tertia, quid sit peccatum originale, ibi: [Quod diligenter.] Circa primum tria facit, quia quantum ad quæstionem primam: Primò recitat opinionem quorundam dicentium, idem esse peccatum originale, quod actuale. Secundo quantum ad quæstionem secundam recitat opinionem aliorum, quod peccatum originale transit in omnes, non origine, sed imitatione: & improbat huiusmodi dictum: quia tunc peccatum originale non esset a primo Parente, sed a Diabolo, qui primo peccauit, quem imitantur omnes peccatores. Tertio concludit veritatem, videlicet, quod peccatum originale contrahitur per originem, per quod dictum destruitur opinio prima, quæ dicit, quod peccatum originale est idem, quod actuale: & confutatur opinio secunda, quæ dicit, quod peccatum originale contrahitur imitatione. Secunda ibi: [Hoc autem dicunt.] Tertia ibi: [Et illud est.] Tunc sequitur illa pars: [Quod diligenter.] in qua incipit determinare de peccato originali, quantum ad quiditatem suam; quid sit peccatum originale. quia primo quærit quid sit peccatum originale. & ait quod: de hoc Sancti Doctores, & etiam Scholastic Lectores

C diue simod

diuersimodè sunt locuti. Secundò ponit circa hoc opinionem quorundam dicentium, quòd peccatum originale est, quidam reatus, idest, quoddam debitum, & quædam obligatio ad pœnam, secundum quem modum, nec esset culpa, nec pœna. quia debitum pœnæ non proprie est pœna. Tertiò improbat hoc dictum ostendens, quòd peccatum originale non solum est reatus. sed etiam est culpa. Secunda ibi: [Quidam enim.] Tertia ibi: [Sed quòd originale.] Tunc sequitur illa pars: [Nunc superest.] In qua, vt dicebatur incipit determinare de quiditate originalis peccati secundum opinionem propriam. Circa quod tria facit, quia primo facit, quod dictum est. Secundò, quia huiusmodi peccatum contractum est ab Adam, ostendit, quomodo se habeat ad Adam. Tertiò, quia dixerat, quòd omnes materialiter fuimus in Adam, ostendit quomodo hoc habeat veritatem. Secunda ibi: [Hoc est originale.] Tertia ibi: [Ad hoc autem.] Circa primum tria facit, quia primo ostendit, quid est originale peccatum, ostendens, quòd non est idem in nobis, quod peccatum actuale, sed est ipsa concupiscentia, vel ipsa lex membrorum, vel ipse laquor naturæ, vel fomes peccati, vel Tyrannus. Secundò declarat quomodo accipiatur concupiscentia, prout est peccatum originale, quia non accipitur pro ipso actu concupiscendi, sed pro ipso vitio concupiscentiæ prout habiles sumus ad concupiscendum. Tertiò ex his, quæ dixerat, concludit, quid est peccatum originale, quod est vitium concupiscentiæ, & quòd huiusmodi peccatum ab Adam deriuatum est in nos, quia in Adâ omnes materialiter fuimus. Secunda ibi: [Nemine autem.] Tertia ibi: [Ex his datur.] Tunc sequitur illa pars: [Hoc est originale.] In qua ostendit quomodo originale peccatum se habuit ad Adam. Circa quod tria facit, quia primo ait, quòd huiusmodi peccatum in Adam fuit quædam inobedientia. Secundò ostendit, quod licet huiusmodi peccatum in nobis non debeat dici actuale; in Adam tamen fuit actuale. Tertiò declarat quomodo huiusmodi peccatum possit dici voluntarium, quia licet non sit voluntarium respectu posterorum: Est tamen voluntarium respectu primi Parentis. Secunda ibi: [Quòd ergo ait.] Tertia ibi: [Vnde Augustinus.] Tunc sequitur illa pars: [Adhuc autem.] In qua declarat quomodo omnes materialiter fuimus in Adam. Circa quod tria facit, quia primò ponit dictum quorundam dicentium, hoc esse impossibile, quòd omnes nos fuerimus materialiter in Adam: quia nunquam tanta quantitas materiæ fuit in Adam, quanta est in omnibus nobis. Secundò soluit huiusmodi obiectionem, quòd materia non fuit in Adam per additionem alterius materiæ, vel per conuersionem alimenti: sed per multiplicationem sui ipsius, virtute diuina tantum multiplicata est in seipsa, & multiplicatur quotidie, quòd omnes sumus formati de illa materia. Tertiò probatur hoc per auctoritatem Euangelij, quia omne quod in os transit, prius in ventrem vadit, & per secessum emittitur, ita quòd nihil de ali-

mento conuertitur in veritatem humanæ naturæ, nec etiam de alia materia: sed ipsa materia a nostris Progenitoribus deriuata in seipsa multiplicatur. Secunda ibi: [Quibus responderi.] Tertia ibi: [Quòd verò nihil.] Et in hoc terminatur sententia præsentis Lectionis, & Distinctionis.

Q V A E S T. I.

De originalis peccati quiditate.

QUÆSTIO I. Magister in littera de duobus quærit: de peccato originali, & de traductione carnis; Ideo de his duobus quæremus principaliter. Propter primum sciendum, quòd peccatum originale habet esse in natura corrupta, sed non possumus plenè scire, qualis sit natura corrupta, nisi sciuerimus, qualis fuerit natura instituta. Ideo quantum ad quiditatem originalis peccati quæremus quinque. Primò qualis fuerit natura instituta: Vtrum oportuerit illam naturam institutam fuisse productam cum aliquo dono gratuito supernaturali, p cuius carentiam incurrimus peccatū originale. Secundò quæretur de ipsa natura corrupta: vtrum in tali natura contrahatur de necessitate aliquod peccatum per originem, quod dicatur originale. Tertiò quæretur de ipso peccato originali quantum ad pœnam. Quarto, quantum ad culpam, quomodo huiusmodi peccatum habet rationem culpæ. Quintò, quantum ad quiditatem eius, quid sit peccatum originale.

ARTIC. I.

An Adam fuerit cum aliquo dono supernaturali productus.

Conclusio est affirmatiua.

Ric. d. 3. q. 9. Biel. d. 29. q. 1.

DPRIMUM sic proceditur, videtur non fuisse opportunum naturam institutâ fuisse productam cum aliquo dono gratuito supernaturali. Nam homo, & Angelus possunt dici eiusdem naturæ: cum tam Angelus, quàm homo sit naturæ intellectualis, siue rationalis, sed non oportet Angelos fuisse productos in aliquo dono gratuito, & supernaturali: immo multorum opinio est, quòd fuerunt producti in sola libertate arbitrij sine aliquo dono gratuito, ergo &c. Præterea sicut homo est infra Angelos: ita est supra bestias: sed bestiæ non fuerunt productæ in aliquo dono supernaturali. Si ergo nec Angeli, qui sunt supra homines: nec bestiæ, quæ sunt infra

infra non fuerunt producti, cum tali dono, non oportuit hominem sic produci. Dato ergo, quod Homo fuerit productus cum aliquo dono super naturali; non erat necessarium, eum sic produci.

Præterea donum supernaturale, & gratuitum saltem est quædam gratia gratis data: sed in talibus non attenditur aliquod debitum, nec aliqua opportunitas: sed sola voluntas dantis. Iuxta illud, quod habetur de patre familias in Euan gelio: Non licet mihi, quod volo facere?

Math. 10.

Præterea non solum ex voluntate dantis, sed etiam ex ipsa re, quæ est gratia, possumus hoc arguere. Nam si est gratia, ergo non est debita.

IN CONTRARIUM est: quia aliqua oportunitas, & aliquod debitum videtur ibi fuisse, quod natura humana instituta fuerit producta cum aliquo dono supernaturali, & gratuito. Nam homo est natura intellectualis habens intellectum: sed intellectus, ut vult Commentator, citat vniuersalitatem in rebus, Ergo actus intellectus, vel actus hominis intelligentis est intelligere vniuersale, quod est perpetuum, & incorruptibile. Quod ergo operatio hominis sit circa perpetuum, & incorruptibile: & natura humana sit de necessitate corruptibilis, non vñ conueniens: quia tunc operatio omnino superexcederet naturam: Oportuit ergo naturam humanam in sui institutione fuisse productam aliquo modo immortalem, & incorruptibilem. Sed hoc non poterat esse sine aliquo dono gratuito, & supernaturali, ergo &c.

Auerr. 2. de anima, Cō. 8. & alijs in locis quam plurimis.

Iob. 40. Behemoth, i. iumenta, & Quadrupedia, ut Gregor 32. Moral. 10. Et Hieron. super Iob 40. volunt, nec inconcinne quidem cum Behemoth pro Angelo malo sumatur.

Præterea dicitur in Iob: Ecce Behemoth, quem feci tecum. Ergo homo factus est simul cum Angelo, non simul quantum ad durationem, qua fuerunt facti Angeli, sed simul quantum ad naturam. quia homo est naturæ rationalis, & intellectus, sicut & Angeli, quod ergo Angeli in sui institutione sint producti omnino incorruptibiles, & natura humana in sui institutione sit producta de necessitate, & omnino corruptibilis, non videtur conueniens. Sed non poterat produci natura humana, quod esset aliquo modo immortalis, & incorruptibilis, nisi per donum supernaturale, & gratuitum: ergo &c.

Si dicas, quod quantum ad sui institutionem, naturam humanam oportuit produci aliquo modo incorruptibilem: sed hoc non oportuit esse per aliquod donum supernaturale: & huiusmodi incorruptio fuit, vel potuit esse quantum ad animam, non quantum ad corpus.

Contra: Nam non decebat diuinam bonitatem animam immortalem, & incorruptibilem sine sui culpa infundere corpori omnino mortali, & incorruptibili. Obiectio ergo facta est pro veritate, non contra veritatem: videlicet, quod natura humana in sui institutione in statu innocentiae ante peccatum fuit incorruptibilis non solum quātū ad animā: sed etiā aliquo modo quantum ad corpus: sed hoc non potuit esse sine dono supernaturali, ergo &c.

A R E S O L V T I O.

Naturam humanam dono quodam gratuito, & supernaturali conditam fuisse non dubitamus: ratione immortalitatis spiritualis, nec non corporea: & ratione finis, ad quem capejendum fuerat constituta. Id quod diuinam decebat bonitatem, ne Homo ex necessitate peccaret.

RESPONDEO dicendum, quod cogimur dicere fuisse quandam opportunitatem, & quandam necessitatem, & quoddam debitum, quod natura humana in sui institutione fuerit cū quodā dono supernaturali, & gratuito sui: videlicet, quod anima humana de sui natura incorruptibilis, corpori incorruptibili per originalem iustitiam vniiretur, quod Deus sine culpa animæ nō infunderet animam humanam incorruptibilem corpori de necessitate corruptibili. sed huiusmodi debitum, & huiusmodi necessitas non potuit esse absolutē, & simpliciter. quia tunc gratia nō esset gratia, & illud donum gratuitum, v delictet originalis iustitia, per quam poterat anima se præseruare sine peccato, & per quam corpus poterat præseruari sine corruptione, fuisset simpliciter debita, non gratis data: cum non poterat dici illa originalis iustitia esse debita simpliciter, & absolutē, sed secundum quandam decentiam diuinæ bonitatis, secundum quam decentiam verificatur dictum Prophetæ: Et vincas cū iudicaris. Cum enim Deus iudicatur a nobis, q̄

Psal. 56.

debit hoc, vel illo modo facere: semper vincit, & semper inuenimur peccatores, & ipse solus inuenitur iustus. Ideo in illo Psalmo dicitur: Tibi soli peccavi, & malum coram te feci. quod potest intelligi de peccato actuali, quod faciendo, & agendo committitur. Et in eodem Psalmo scribitur: Ecce in iniquitatibus conceptus sum: quod potest referri ad peccatum originale, quia omne peccatum debet referri ad culpam nostram, non ad culpam diuinam, ut ipse hoc modo semper vincat, cum iudicatur: & non ipse, sed homo semper culpabilis inueniatur. Quo posito, & si non simpliciter: tamen quantum ad quādam decentiam diuinæ bonitatis oportuit animā primi hominis infundi corpori cum originali iustitia, ut anima immortalis nisi vellet, & nisi peccaret, semper haberet corpus immortale. Possumus huiusmodi decentiæ triplicem causam assignare. Vt prima sumatur ex immortalitate spirituali. Secunda ex immortalitate corporali. Tertia ex carentia finis, ad quem homo est factus, & ordinatus.

Psal. 50.

Prima via sic patet: Non. n. decebat bonitatem diuinam producere naturam humanā in sui primordio, & ante peccatum, quæ non voluntate, sed de necessitate peccaret. Propter quod oportuit eā produci saltē, q̄ posset stare, sed hoc nō poterat eē sine aliquo dono gratuito; ideo cogimur ponere eam cum tali dono fuisse productam.

Secunda via ad hoc patet ex ipsa mortalitate, vel immortalitate corporali. quia, ut tactum est, nō decebat diuinā bonitatem animā intellectualem

& ex

Sap. 1.

Sap. 2.

Rom. 5.

& ex hoc incorruptibilem sine sui culpa infundere corpori de necessitate corruptibili. Et istæ duæ vitæ tanguntur. Sapientia cum dicitur: Deus mortem non fecit, nec lætatur in perditione morientium. Ut unum istorum referatur ad mortem corporalem, quam non fecit Deus: & aliud, videlicet perditio morientium, referatur ad mortem spirituales, quam etiam non fecit Deus. Fecit enim Deus hominem quantum ad corpus, ut posset non mori: & quantum ad animam, ut posset non perdi & non peccare, nisi vellet. Ita etiã duo possunt adaptari ad ea, quæ habentur Sapientia secundo, ubi dicitur: Deus creavit hominẽ inexterminabilem, & insuperabilem, & inuincibilem, ut posset stare, & non peccare, nisi uellet. Talis ergo factus est homo, quod poterat se continuate in vita corporali. Propter quod in eodẽ secundo capitulo addit, quod inuidia Diaboli mors introiuit in orbem terrarum. Nam licet Philosophi attribuant causam mortis necessitati materia: quia homo materialiter compositus est ex contrarijs: tamen secundum veritatem, & secundum decentiam diuinæ bonitatis mors attribuenda est inuidia Diaboli, & peccato primi Parentis: quia per unum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, hoc procurate inuidia Diaboli: cum ergo nec a peccato: quod est mors spiritualis: nec a corruptione, quæ est mors corporis, possit homo sibi cauere nisi per donum supernaturale, & gratuitum, concludere possumus, quod si non absolute, & simpliciter: tamen secundum decentiam diuinæ bonitatis fuit quædam opportunitas, & quoddam debitum, & quædam necessitas, quod natura humana in sui institutione fuerit producta cum quodam dono supernaturali. i. cum originali iustitia, per cuius carẽtiam incurrimus peccatum originale.

Tertia via ad hoc idem potest sumi ex ipso fine, ad quem homo est ordinatus, & factus. Nam factus est ad habendum Deum, & ad quiescendum in ipso. Iuxta illud Augustini: Ad te nos fecisti domine, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. Quod ergo homo in sui primordio factus fuerit talis, quod de necessitate stare non posset: sed oporteret ipsum auerti à Deo, & carete sine sibi debito, ad quem est effectus, & ordinatus. non decebat diuinam bonitatẽ. & quia hoc esse non poterat sine aliquo supernaturali dono, quod communiter ponitur fuisse originalem iustitiam, per cuius carẽtiam incurrimus peccatum originale. Ideo ueritas quæstionis quæ sitæ claro clariùs patere potest.

RESP. AD ARG. Ad primum dicendum, quod non est simile de natura Angeli, & de natura hominis: quia Angelus ex natura sua non habet in se pugnam: quia non habet legem membrorum, siue sensualitatem contrariam menti, & rationi ideo ex solis naturalibus accepit unde posset stare: quod in homine patet esse falsum. Et per hoc patet solutio ad secundum. quia cum bestia carentes ratione non possint culpam committere, non indigent dono supernaturali.

A Ad tertium dicendum, quod ea, quæ sunt gratia, innituntur voluntati diuinæ, cum uoluntas diuina sepe sit conformis decentia, siue benignitatis, & bonitatis. quia decebat diuinam bonitatẽ producere hominem cum aliquo dono supernaturali: ideo ratio non concludit. Et per hoc patet solutio ad quartum. nam cum dicimus necessarium fuisse hominem in sui institutione produci cum quodam dono supernaturali, quod dicebatur originalis iustitia, non est intelligendum talẽ necessitatẽ fuisse absolutẽ, & simpliciter, sed secundum decentiam diuinæ benignitatis, & bonitatis.

ARTIC. II.

An aliquod peccatum per originem contrahatur.

Conclusio est affirmatiua.

B

D. Th. 1. 2. q. 81. ar. 1. Et 2. Sent. d. 33. q. 1. art. 1. Et de Malo q. 4. ar. 1. Et opusc. 3. c. 201. 202. &c. Henr. Gand. Quol. 2. q. 2. Th. Arg. d. 30. art. 1. Ric. d. 30. q. 1. Biel d. 30. q. 2. Sco. d. 30. q. 1. Dur. d. 31. q. 1. Ant. Andr. d. 30. q. 2.

C

D. secundum sic proceditur: videtur, quod nullum peccatum contra hatur per originem. nam accidens non transfunditur sine subiecto: cum ergo subiectum peccati sit in anima quæ non transfunditur a patre in prolem: sed est a solo Deo. Iuxta illud Ezech. Omnes animæ meæ sunt, sicut anima patris, sic & anima filij. Propter quod si non transfunditur anima: sequitur, quod non transfundatur peccatum.

Præterea illud est peccatum, cui debetur pœna, & increpatio, nã secundum Philosophum in Ethic. Cæcus ex natiuitate non increpatur: sed si per ebrietate fiat cæcus. Ex eo ergo, quod habemus ex natiuitate, & origine, non debet nobis increpatio. Propter quod tale quid non potest esse peccatum.

Præterea secundum Aug. 1. de libero arbitrio in principio, duplex est malum: Vnum, quod agimus, & illud est malum culpæ. Aliud, quod patimur, & illud est malum pœnæ: sed ex origine non potest esse in nobis malum actiue, sed passiue: ergo ex hoc non erit in nobis culpa, uel peccatum, sed pœna.

D

Præterea Augustinus in Ecclesiasti. dogmati. ait, quod bona est caro nostra: utpote a bono Deo creata: sed bonum non est causa mali: ergo per originem bonæ carnis nullum peccatum contrahi potest.

Præterea plus debet infici anima, postquam est coniuncta carni, quam in ipsa coniunctione carnis. sed postquam est coniuncta carni, non contra hit peccatum, nisi consentiendo peccato. ergo &c.

Præterea si origo carnis vitata peccatum causa ret in anima: ergo quanto magis est vitata, tato maius peccatum causat. Natus ergo ab adultero; vel ab homicida contra heret maius peccatum originale, quam natus ab homine iusto: sed quãtũ ad peccatum originale omnes sunt æquales, ergo &c.

Aegid. Super 1j. Sent. M m I n

ROM. 5. IN CONTRARIUM est quod ait Apóstolus ad Roma. q̄ per vnum hominem peccatum intravit in mundū, & per peccatum mors. Sed hoc non esset, nisi contraheremus per originem peccatum originale, ergo &c.

Lib. 11. ca. 24. Tom. 5. Præterea Augustinus de Cinit. Dei ait, quòd Adā sponte deprauatus genuit filios deprauatos, ergo ex origine cōtrahit peccatū, & deprauatio,

RESOLVTIO.

Peccatum aliquod per originem contrahitur. Quod enim Collegium facit: Vel Princeps; siue Membrum unum, Id omne cuiuslibet Collegij: Vniuersæ ciuitati: Et cuiusque membro solet adscribi. Adde iustitiam Adæ datam tanquam naturæ, quæ per peccatum est infecta.

RESPONDEO dicendum, q̄ oportet nos dicere, q̄ ex origine cōtrahatur in nobis aliquod peccatum, & aliqua culpa dicente Propheta: Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Quod exponit Glo. de macula originalis peccati. Pelagianus enim hæretici negauerūt peccatum originale, ergo oportebat negare baptismum. Sed si volumus cum veritate, quam tenet Ecclesia, concedere necessitatem baptismi, oportet nos concedere peccatum originale, ad quod tollendum per se, & directè ordinatur baptismus. nam paruuli, qui nullum peccatum actuale commiserunt s̄m præceptum Ecclesiæ, & Euangelij baptizantur: quod non esset, nisi præter peccatum actuale esset dare peccatum originale. Sed quomodo per originem contrahatur peccatum, declarant aliqui tripliciter.

Primò quia, quod facit collegium, dicitur facere quilibet de collegio. **Secundò** quia, quod facit Princeps dicitur facere tota ciuitas. **Tertiò** quia, quod facit vnum membrū imputatur omnibus membris, ut ex homicidio, quod facit manus, punitur totus homo, & omnia membra hominis: quia propter homicidium suspenditur totus homo cum omnibus mēbris eius. Adam ergo erat quasi totum Collegium; quia erat quasi totū humanum genus. Erat etiam quasi Princeps, & caput nostrum: quia ab ipso tanquam a capite omnes nos descendimus. **Tertiò** quia erat quædā singularis persona in se, erat quoddam membrum, & quædā pars humani generis. Imputabitur ergo isti paruulo, vel isti personæ humanæ quod fecit Adam: sicut quod facit Collegiū, imputatur cuiuslibet de Collegio. Vel sicut quod facit Princeps, & caput, imputatur omnibus, quorum est Princeps, & caput: vel sicut quod facit unum membrum, & specialiter membrum principale, imputatur omnibus membris. Iste ergo homo cōtrahens peccatum originale, non ut est quædam singularis persona in se: sed ut est pars humani generis: quod fuit totum virtualiter in Adā, uel, ut est membrum Adæ, qui est caput omnium nostrum. nā licet Adam, ut singularis persona possit dici quoddam membrum: tamē ut est huiusmodi membrū, nos omnes sumus commembra eius: quia nos vna cum ipso facimus vnū quod-

Peccatum originale quomodo contrahatur.

Phil. 50.

Pelagianorum error.

Adam corpus, i. vnum humanum genus. & quia, quod facit vnum membrum, & specialiter membrum principale potest imputari omnibus membris; ideo peccatum Adæ potest imputari omnibus nobis. Sed licet omnia ista habeant quædam veritatem: tamen sic dicendo nō imus directè ad quæstionem, quia non debemus imaginari, q̄ originale peccatum sit macula per modum actionis, vel per modum appositionis: sed per modū cuiusdam subtractionis. Diceretur ergo imago aliqua maculata nō solum si apponeretur super eam lutum, uel aliquod turpe: sed etiam si amputaretur ei nasus, uel erueretur ei oculus. Propter quod originale peccatum non est in nobis propter aliquam actionem, & propter aliquem actū nostrum: sed propter carentiā originalis iustitiæ, quam tenemur habere, si saluari volumus, ut mēbra Adæ. vnde hoc modo contrahimus maculā originalis peccati: sicut diceretur imago maculata per subtractionē nasi, uel per subtractionem alicuius pulchritudinis. Imaginabimur enim, q̄ sicut corpus est compositum ex multis mēbris, & ex hoc est quoddam totū integrale: sic anima est composita ex multis potentijs, & ex hoc est quoddam totum potentiale. Anima ergo humana sui institutione, uel prout fuit producta in natura instituta habuit aliquam potentiā, qua caret, ut est producta in natura corrupta, & illa potentia erat originalis iustitia, quam uocamus potentiam: quia tanquam in subiecto fundabatur in ipsa essentia animæ. Et si dicatur q̄ iustitia fundatur in potentia, i. in uoluntate; Dicemus, q̄ æquiuocè hoc, & ibi accipitur iustitia. Habebat. n. se illa originalis iustitia, sicut nunc se habet gratia, uel sicut gratia est in anima. ab ea deriuantur virtutes in potētijs: sic illa originalis iustitia, erat in essentia animæ Adæ, & ab illa deriuabant virtutes, quæ erant in potētijs illius animæ. Propter quod si ab illa originali iustitia, quæ erat in essentia, deriuabat originalis iustitia, quæ erat virtus perficiens uoluntatē: oportet, q̄ æquiuocè accipiatur hic, & ibi iustitia. Si aliquādo inueniatur, vel a nobis, vel ab alijs, q̄ originalis iustitia est in uoluntate: oportet q̄ accipiatur, ut est virtus perficiens potētiā, & ut est effectus originalis iustitiæ perficiens essentiā. Dependet ergo ista quæstio a præcedenti quæstione: utrum oporteret naturam humanam in sui institutione esse cū aliquo dono gratuito, & supernaturali: quod uocatur originalis iustitia, per cuius carentiam contrahitur peccatū originale. Soluebat ergo q̄ proposita, q̄ non erat quid opportunum, uel quid debitū, uel quid necessariū simpliciter, & absolute: sed erat quid tale per quandam decentiam diuinæ bonitatis, & benignitatis: quia decebat diuinam bonitatem, & benignitatem infundere animæ immortalem corpori non de necessitate mortali: sed aliquo modo immortalis. Est enim hoc singulare in homine, & habet formam naturaliter incorruptibilem coniunctam corpori naturaliter incorruptibili. Alia enim ab homine, uel sunt formæ per se separatæ, quibus non potest compe-

B

C

D

compe-

competere naturaliter corruptio, cuiusmodi sūt Angeli, uel sunt formæ non habentes contrarium inditæ materiæ carenti priuatione, cuiusmodi sunt corpora supercœlestia, quæ sunt simpliciter incorruptibilia. Vel sūt formæ eductæ de potētia materiæ annexa priuationi: sicut sunt elementa, & mixta, quæ sunt omnino corruptibilia, ut nihil de eis remaneat post corruptionem. quia post corruptionem nihil remanet, ut est corrupti: sed totum est ut generati. Sed homo compositus est ex anima incorruptibili, quæ remanet post corruptionem corporis, & corpore corruptibili. Si ergo Deo placuit producere hominē sic compositum, ut hoc faceret secundum decetiam suæ bonitatis, & ut animam incorruptibilem infunderet corpori aliquo modo corruptibili: ideo Deus produxit hominem cum originali iustitia, per quā posset se a morte præseruare, & spiritualiter quantum ad culpā, per quā morit̄ anima: & corporaliter, per quam morit̄ corpus.

Fuit ergo illa originalis iustitia data Adę non tanquā singulari personæ: sed tanquā ei, qui debebat esse caput totius humani generis, & transfundere eam in omnes posteros. Sed Adam peccante, & ex hoc carente illa originali iustitia, non potuit eam transfundere in posteros, cum eam non haberet: sed ea careret. Hoc est ergo originale peccatum, & hoc est peccatum, quod cōtrahimus origine, carentia originalis iustitiæ. Et si quæretur, quare hoc nobis imputatur ad culpam, uel ad peccatum. Respondemus, quod si uolumus sequi salutem, ut membra Adę, debemus habere eam, & tenemur ad habendum eā, quia hoc modo eramus ordinati ad consequendam salutem, ut membra Adę per originalem iustitiā: & ut non habens, quod tenetur habere, imputatur enim ad culpam: sic carentia originalis iustitiæ nobis imputatur ad culpā. Absoluimur ergo per baptismum ab originali peccato, non quod nobis restituatur originalis iustitia: sed quia absoluiamur a debito habendi eam: quia datur nobis gratia Christi, & datur nobis spiritus Christi, per quem possumus salutem consequi, ut membra Christi. Sicut ergo homo tenetur habere nauem, si uellet transire aquam: tamen si fieret ibi pons, posset melius transire aquam, & absolueretur a debito habendi nauem. sic quia in baptismo recipimus gratiam, per quam possumus habere salutem, absoluiamur a debito habendi originalem iustitiā.

D V B. I. L A T E R A L I S.

An peccatum, quod est in nobis originale, in Adm fuerit actuale.

Conclusio est affirmatiua.

VTRUM peccatum, quod est in nobis originale, fuerit in Adam actuale. Dicendum, quod Magister in littera uult planē, quod peccatū originale in nobis, fuerit a-

Actuale in Adam: quia fuit inobedientia eius. & planē uult, quod peccatum, quod est originale in nobis, & quod contrahimus per originem, uoluntariū fuit in Adam, & contractū nō origine, sed uolūtate. quod nō negamus: sed dicimus, quod ille actus Adę, & illa inobedientia uoluntaria fuit causa originalis peccati in posteros remota, uel mediata. Nam ab illa actione, & ab illa inobedientia uoluntaria causata est in Adam carentia originalis iustitiæ: à qua carentia causatur in nobis carentia dictæ iustitiæ, ut quia non habebat eam, nō poterat eam in suos posteros transfundere. Per se ergo loquendo carentia originalis iustitiæ in Adam fuit carentiæ causa in nobis. Propter quod primum peccatum Adę imputatur nobis: quia per illud fuit perdita originalis iustitia. Alia autem peccata non imputantur nobis: quia per ea non fuit ablata originalis iustitia. propter quod in Tractatu nostro de originali peccato assimilamus Adam habentem à Deo originalem iustitiā, quam debebat transfundere in posteros, militi habenti Castrum à Rege pro se, & pro tota generatione sua: peccante ergo Milite contra Regem, & ex hoc perdente Castrum, omnes posteri sui ex hoc perdidit illud Castrum: ergo posteri sui perdentes Castrum, aut cōsiderantur, ut quædam personæ in se, & sic nec puniuntur, nec peccant: quia non debebatur eis hæreditariè Castrum. Aut considerantur, ut membra patris, & sic puniuntur in patre, qui perdidit Castrum: quo perduto non potuit ipsum dimittere filiis: & sufficit, quod peccent in patre ad hoc, quod non succedant patri in hæreditate Ca-

Cstri. Et ista est mens Apostoli ad Roma. cum ait: In quo omnes peccauerunt. Quod dupliciter exponit Magister in littera, in quo. i. in quo Adā, uel in quo. i. in quo peccato Adę. Bene ergo dictum est, quod antea dicebatur, quod non in actione, seu in appositione, seu in subtractione cuiusdam pulchritudinis cum debito habendi eam consistit peccatum originale: quia consistit in subtractione originalis iustitiæ, quæ non dicitur subtrahi a nobis nisi in quantum erat debita nobis. Nam quod nullo modo debetur alicui, nullo modo dicitur subtrahi ab eo: sed non erat debita nobis originalis iustitia, nisi ut eramus membra Adę: sicut non erat debitum Castrum posteris ipsius militis, nisi, ut sunt filii, & membra militis: ideo in peccato militis oēs posteri peccauerunt, & in peccato Adę omnes nos peccauimus.

Sed dices, quod adhuc non est soluta questio. nam oportet in ipso paruulo assignare aliquam culpā, & aliquod peccatum, quod cōtrahat per originem cum dicat Dauid in iniquitatibus se conceptum esse. Ad quod dici potest, quod iste paruulus natus, ut membrum Adę, aliquid plus habet, quā ut quædam persona singularis: & filij militis aliquid plus habent, ut filij militis, quā ut quædam persona in se. quia, ut quædam persona in se non sunt digni Castro. quia non debetur eis de iure: sed, ut filii militis, non solum nō sunt digni Castro: sed etiā indigni. Ca-

Liber de originali peccato editus ante hunc librum Sent.

Rom. 5.

Peccatum originale quid.

Baptismo tollitur peccatum originale, iustitia originalis non restituitur.

stro; quia indignè accipitur ab eis. Sic posteritatis de Adam, ut quædam personæ in se, non sunt digni gratia, uel aliquo dono gratuito. Cum hoc non debeatur eis ex natura, absolute, & simpliciter loquendo: sed ut filii Adæ non solum non sunt digni gratia, sed etiam sunt indigni: quia descendunt a patre, qui peccauit contra Deum, a quo est omnis gratia. Verum quia de hoc erit specialis quæstio, quomodo peccatum originale possit habere rationem culpæ; ideo ad præsens ista sufficient.

RESP. AD ARG. Ad primum dicendum, quod si anima non est per translationem quantum ad essentiam, est per translationem, quantum ad dispositionem. nam virtus, quæ est in semine maris, licet non educat animam de potentia materiæ, educit tamen eam secundum dispositionem: quia ita disponit corpus ad receptionem animæ, quod esset miraculum, si corpori sic disposito non infunderetur anima. Generatio enim hominis non est miraculosa, sed est naturalis. Et hoc sufficit ad hoc, quod anima contrahat peccatum originale: tamen cum disputabitur de translatione peccati originalis, apparebit melius solutio huius difficultatis.

Ad secundum dicendum, quod, ut apparebit, istud peccatum contingit ex infectione naturæ. Nam natura, & persona habent quandam connectionem ad inuicem. Propter quod, si persona est infecta, oportet infici naturam, & e converso, ideo communiter dicitur, quod in primis Parentibus persona inficit naturam: nunc autem e converso: natura infecta inficit personam. Propter quod peccatum originale potest dici naturale, quia per naturalem originem contrahitur: ideo in tali peccato non debetur increpatio. Vel possumus dicere, quod nulli debetur increpatio propter peccatum, nisi prout est uoluntarium: sed peccatum originale non est uoluntarium, nisi ut refertur ad primos Parentes: sufficit ergo, quod talis increpatio debeatur primis Parentibus.

Possumus & tertio soluere, quod peccatum originale est uoluntarium, prout comparatur ad nos, ut patebit, cum quæretur: quomodo habet rationem culpæ, & ut est tale, debetur nobis increpatio.

Ad tertium dicendum, quod peccatum originale habet rationem pœnæ, & culpæ: ut, cum disputabitur, quomodo habeat rationem culpæ, patere poterit. Vel possumus dicere, quod cum per tale peccatum fiat infectio personæ ex infectione naturæ, sufficit quod habeat rationem culpæ passiuè.

Ad quartum dicendum, quod caro non causat originale peccatum, ut est bona, & a bono Deo creata. Sed ut est infecta, & carens originali iustitia, quomodo autem possit caro carere originali iustitia, cum tale donum non habeat esse in carne, sed in anima: in quæstione statim sequenti, cum disputabitur de originali peccato per comparationem ad pœnam, poterit apparere.

Ad quintum dicendum, quod magis in ipsa

Anima si non infunderetur disposito corpore; esset miraculum.

A vnione carnis ad animam contrahitur peccatum originale, quàm cum iam est unita. nam peccatum originale dicitur, quia contrahitur per originem, vel per generationem. Generatio autem est opus naturæ secundum Damasc. & est uia in esse secundum Philosophum, & quia ipsum uniri se tenet cum uia, & cum fieri, uel cum generati: ipsum autem unitum esse se tenet cum termino, uel cum perfectione: ideo peccatum originale magis contrahitur cum ipso uniri, quàm cum ipso unito esse. Vel possumus dicere, quod ipsum uniri animæ spectat ad naturam, prout generatio hominis est naturalis: sed ipsum unitum esse spectat ad personam, prout persona constituitur per naturam, & per tale unitum esse animæ, & corporis. Sed peccatum originale est naturale magis, quàm personale: ideo magis contrahitur per uniri, quàm per unitum esse.

B Ad sextum dicendum, quod peccatum originale propriè sumitur, ut referimur ad Adam: sed fornicans, secundum quod huiusmodi, non generat, ut membrum Adæ: sed ut Ioannes, uel Theodericus, qui committit fornicationem, uel homicidium: ideo non ualet argumentum. Vel possumus dicere melius, quod sicut solum primum peccatum Adæ, non, ut peccatum; sed ut abstulit originalem iustitiam, imputatur nobis: alia autem non: ideo plenè soluitur argumentum. Quia si peccatum originale est in nobis, ut referimur ad Adam, & non imputantur nobis alia peccata Adæ: sed solum illud, quod abstulit originalem iustitiam, multò magis non debent imputari nobis quæcunque alia peccata Parentum nostrorum.

A R T I C. III.

An Mors, & huiusmodi defectus sint congrua pœna originalis peccati.

Conclusio est affirmatiua.

D. Th. 1. 2. q. 85. art. 5. Et 2. 2. q. 164. Et 2. Sent. d. 30. q. 1. ar. 1. Et de Malo q. 5. ar. 4. Et opusc. 3. c. 197. & c. Dur. d. 30. q. 1. Capri. d. 30. q. 1.

IERTIO quæritur, utrum mors & huiusmodi defectus sint congrua pœna originalis peccati. Et videtur, quod non. Quia quod est alicui naturale, non est pœna, sed natura: sed mors est homini naturalis: ergo non est pœna, sed natura. & quod dictum est de morte, ueritatem habet de alijs defectibus, ut de fame, & siti, & huiusmodi.

Præterea, quæ sunt ex eisdem principijs causata in aliquibus, oportet quod in omnibus illis inueniantur illa secundum rationem unam, sed mors fatuus,

fitis, & omnes huiusmodi defectus in alijs animalibus, & in nobis habent esse ex eisdem principijs: ergo sunt secundum rationem unam in nobis. sed in alijs animalibus non sunt pœna. sed natura, ergo &c.

Præterea non magis peccauit homo, quàm Angelus. Sed Angelo, vt vult Dionys. 4. de diu. no. remanserunt naturalia integra, & splendida: ergo quicquid amisit homo per peccatum nõ erat naturale. Isti ergo defectus cum sint naturales, & sequantur naturam, non debent dici pœna peccati: sed magis possunt dici quædam natura, vel quædam naturalia.

Præterea nulli dicitur esse pœna, si non attingit ad illud, quod vires naturales excedit. Vt non dicitur homini pœna si non potest volare. sed videre Deum est supra vires nostras naturales: Carentia ergo illius visionis non debet dici pœna peccati originalis.

IN CONTRARIUM est: Quia omnis passio inuoluntaria est pœna: sed mors, fames, sitis, & talia sunt passiones inuoluntarię, & propter originale peccatum. ergo sunt pœna originalis peccati.

Præterea perfectibile debet naturaliter proportionari suæ perfectioni: sed corpus, quod est mortale, est improporionatum animæ rationali, quæ est immortalis: ergo hoc non est naturaliter: sed hoc inflictum est nobis propter culpam originalem, & potest dici pœna originalis peccati,

RESOLVTIO.

Congruè ex originali peccato diuinæ visionis carentiam, carnis, uiriumq; naturalium rebellionem sumus consequuti. Hinc famem, sitim, ægritudinem, mortem denique pati necesse est.

RESPONDEO dicendum, quod originalis culpa directè opponitur originali iustitiæ, & ideo tria mala facit, secundum tria bona, quæ faciebat originalis iustitia. Sunt enim in nobis tria genera potentiarum: rationales, sensuales, & naturales. Nam nos viuimus cum vegetabilibus, sentimus cum animalibus, intelligimus cum Angelis. Et ideo sunt in nobis ista tria genera potentiarum. Quia, ut intelligimus cum Angelis, sunt in nobis potentia intellectuales, siue rationales. Vt sentimus cum animalibus, sunt in nobis potentia sensuales. Vt viuimus cum vegetabilibus: sunt in nobis potentia vegetabiles, sicut est potentia nutritiua, augmentatiua, & generatiua, nam, ut plantæ nutriuntur, augmentantur, & faciunt fructus, in quibus sunt semina, unde generantur aliæ plantæ. Istæ autem potentia, in quibus communicamus cum uegetabilibus, possunt dici naturales. Originalis ergo iustitia existens in essentia animæ causabat aliqua bona in omnibus istis potentijs. causabat enim magis bona in

A potentijs rationalibus, quia faciebat eas subiectas Deo, & faciebat magna bona in potentijs sensuales, ut in irascibili, & concupiscibili. Quia faciebat eas subiectas rationi, & faciebat magna bona in potentijs naturalibus, ut in nutritiua, & generatiua: quia faciebat eas esse subiectas naturæ, & rationi. Nutritiua enim & generatiua licet sint potentia naturales: aliquo tamen modo sunt subiecte uoluntati, & rationi, & magis generatiua, quàm nutritiua. Nam possumus non solum sine peccato, sed etiam cum merito non dare aliquam operam generationi. quia secundum Apostolum: Qui nubit benè facit, & qui non nubit, melius facit. Sed non dare aliquam operam nutritioni, & uelle nullo modo sumere alimentum, non posset sine peccato, vt ad propositum spectat. Hæ autem potentia naturales per originalem iustitiam sic erant subiecte naturæ, & rationi, ut conuersio alimenti sic fieret per potentiam nutritiuam, ut restauratum per alimentum esset ita purum, sicut consumptum per calorem naturalem, ut ex hoc nullo modo læderetur natura: sed homo semper se posset continuare in suo uiuere naturali. Erat etiam ista uirtus nutritiua aliquo modo subiecta rationi: quia non sumpsisset Adam cibum, per quem fit nutritio, nisi secundum quod ratio dictasset. uirtus etiam generatiua per originalem iustitiam erat subiecta naturæ, & rationi. Erat quidem subiecta naturæ, quia quandiu fuit Adā in statu innocentia, & habuit originalem iustitiam, non dedisset operam generationi, nisi quædo deberet inde generari natura, & fieri inde fœtus. Ipsa etiam membra genitalia, per quæ fit generatio, sic fuissent subiecta rationi, quod non insurrexissent nisi quando ratio dictasset: & sicut iustitia originalis faciebat omnia ista tria bona: sic peccatum originale, quod est carentia originalis iustitiæ, facit omnia ista mala: quia facit rationem non subiectam Deo, facit sensuales potentias non subiectas rationi, & legi mentis. Ideo dicit Apostolus ad Rom. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meę, Facit etiam peccatum originale potentias naturales, ut nutritiuam, & uegetatiuam non subiectas naturæ, & rationi: quia nutritiua non restaurat ita purum nutrimentum, sicut est deperditum. Propter quod restauratio semper est impura, & semper magis impura, & contingit eam esse ita impuram, quod non potest plus ibi stare natura humana: sed oportet hominem mori, & naturam humanam corrumpi. Erunt ergo tres pœna inflicte nobis propter peccatum originale. Vna est auersio a Deo, per quam consequimur carentiam diuinæ visionis.

Alia pœna est auersio inferiorum uirium, per quam consequimur rebellionem carnis ad animam, & videmus legem in membris repugnantem legi mentis. Tertia est rebellio naturalium uirium, & nutritiua, & generatiua a natura, & ratione, per quæ iam consequimur famem, sitim, ægritudinem, & mortem: vt, quia Aegid. super ij. Sent. Mm 3 non

1. Cor. 7

Rom. 7.

Pœna homini inflicta propter peccatum.

Mortis causa naturalis quædam sit.

Greg. in Hom. super Mat. c. 16.

non restauratur ita purum per nutritiuam, sicut est deperditum per calorē naturalem: ideo sunt in nobis mali humores, & ægritudines, & mors: immo dato, quod nulla egritudo fieret in nobis, solum per restaurationem impuram oportet hominem mori, ut si quis de aliquo vase pleno vini semper acciperet vinum, & poneret aquam: illa aqua conuerteretur in vinum non purum: toties ergo posset hoc fieri, quod vinum esset ita impurum, quod non posset amplius facere vini opus: sic per restaurationem continuam alimenti sit caro ita impura, quod non potest amplius facere opus carnis: quo facto oportet hominem mori: & quia omnia hæc accidunt nobis propter carentiam originalis iustitiæ, quam habemus ex peccato originali, quod contrahimus ex Adam: ideo bene dictum est, quod omnia hæc sunt quædam pœna peccati originalis. Ex his autem patere potest, quod dicebatur in solutione quarti argumenti præcedentis articuli: videlicet, quomodo caro potest carere originali iustitia, cum huiusmodi donum non habebat esse in carne, sed in anima. Ad quod dici potest, quod originalis iustitia eo modo fuisset in carne, quo redundasset ad carnem, etiam non animatam anima rationali, nam fœtus humanus secundum Philosophum Primo vivit vita plantæ. Secundò uita animalis. Tertio uita hominis. Quæ uerba Philosophi adaptari possunt ad uerba Augustini 83. Quæstionum q. 54. videlicet, quod fœtus humanus prius est quasi lac. Secundò est quasi sanguis. Tertio coagulatur, & fit quasi caro. Quarto formantur, & lineantur ibi membra. Quintò membris formatis, & lineatis, infunditur ibi anima rationalis. ergo dum est quasi lac, & quasi sanguis non potest uiuere uita animalis: quia non potest sentire cum non sint ibi nerui. Lac enim, & sanguis non sentiunt, & si pungerentur cum acu nõ dolerent. Quamdiù ergo fœtus est quasi lac, & quasi sanguis non uiuit uita animalis: sed uiuit uita plantæ: quia nutritur, & augetur sicut planta, sed postquam sanguis ille incipit coagulari, & fieri caro, apparent ibi nerui, qui sunt organum sensus tactus, & potest sentire, & incipit uiuere uita animalis, & si pungeretur retraheret se, & sentiret. Quandiù ergo fœtus se habet, ut caro, & quandiù formantur, & lineantur membra eius usque ad infusionem animæ rationalis: semper uiuit uita animalis, & uita sensibili. in ipsa etiam infusione animæ rationalis incipit uiuere uita hominis. Si autem Adam perstitisset, & filios generasset, transfudisset in eos originalem iustitiam: quia generasset filios sibi similes. Ut sicut ipse erat iustus habens originalem iustitiam: sic genuisset filios iustos habentes originalem iustitiam. In carne ergo potest esse carentia originalis iustitiæ etiam ante infusionem animæ rationalis: eo modo, quo in carnem filiorum Adæ, si genuisset filios ante peccatum, redundasset in carnem eorum originalis iustitiæ, ante etiam infusionem animæ rationalis. Nam sicut modo nullus pater potest generare filios mundos de immundo cõceptos se-

mine: sic in statu innocentie, quilibet pater generasset filios mundos de mundo conceptos semine. Fœtus ergo humanus pro illo statu, & quando fuisset lac, fuisset lac mundum uirtute originalis iustitiæ existentis in parentibus. & quando inciperet esset sanguis mundus uirtute eiusdem iustitiæ: ita, quod fœtus pro illo statu uiuens uita plantæ habuisset quandam munditiam, & per redundantiam quantum ad huiusmodi munditiam aliquid participasset de originali iustitia. Et quod dictum est de fœtu humano pro illo statu, quandiù fuisset lac, & sanguis, & uixisset uita plantæ, multò magis uerum fuisset de huiusmodi fœtu, quando incepisset esse caro, & incepisset in eo formari membra, & incepisset uere uita animalis: & maximè hoc verificatum fuisset post infusionem animæ rationalis, quãdo incepisset uiuere uita hominis, quia tunc non solum per redundantiam, sed secundum se, & simpliciter incepisset habere originalem iustitiam. sicut ergo tunc pro illo statu in filiis Adæ cum essent lac, sanguis, & caro: & cum formarentur membra, fuisset ibi per redundantiam originalis iustitiæ, & post infusionem animæ rationalis fuisset ibi originalis iustitiæ secundum se, & simpliciter. Sic & modo qui cõcipiuntur in iniquitatibus, & quos mater cõcipit in peccatis, dum sunt lac, sanguis, & caro: & ante infusionem animæ rationalis per redundantiam incipit ibi esse originale peccatum, ut quia sunt lac, & sanguis immundus, & caro immunda, & etiam in formatione membrorum per redundantiam est ibi originale peccatum: quia membra quæ ibi formantur sunt immunda. Sed post infusionem animæ rationalis non solum est ibi peccatum originale per redundantiam: sed etiam absolutè, & simpliciter. Solus enim Christus, qui non ex actu libidinoso, nec ex virili semine, sed uirtute Spiritus sancti de Virgine conceptus est, natus est inter mortuos liber. Omnes autem alij, etiam ipsa Beata Virgo concepta fuit in peccato originali, eum ex amplexu virili originem sumpserit. Sanctificata tamen fuit in utero a peccato illo originali non solum antequam conciperet Christum: sed etiam antequam exiret de utero. Propter quod dicitur de ea, quod ante fuit sanctificata, quàm nata: quia ante fuit sanctificata in utero, quàm nata ex utero. Sed quando cõcepit Christum, tunc fuit superaddita ei specialis sanctificatio. Sed de hoc exequi præsens materia non permittit. Concludamus ergo ueritatè quæstionis, & dicamus, quod per originalem iustitiã rectificabantur potentie rationales, sensuales, & naturales: sicut per huiusmodi originale peccatum inficiuntur omnes huiusmodi potentie: propter quam infectionem inficitur fœtus, & per quandam redundantiam participat de huiusmodi infectione, & immunditia peccati originalis: cum uiuit uita plantæ, & uita animalis. Sed quando infusa est ei anima rationalis, non solum per redundantiam, sed absolutè, & simpliciter habet in eo esse peccatum originale, & pœnæ sequentes huiusmodi peccatum,

Arist. de Generatione animalium. c. 3. Et Doctor de Formis corporis humani. cap. 14.

Fœtus humani ordo ex D. P. Augustino. Tomo 4. Idem d. 31. q. 2. art. 2. Sex in lacte dies, tertius in sanguine tertius in carne senes: ter senes membra figurat.

Virgo Maria non fuit concepta sine peccato originali. Idem d. 29. q. 1. Dub. 1. Later. Item d. 31. q. 1. artic. 2. Et in Quod. 6. q. 26. suffisimè quidè. Sed d. 29. vi de nostrum schol. ubi leges Conc. Trid. & Synodi 4. Decretum.

R E S P. A D A R G. Ad primum dicendum, quod mors est homini naturalis quantum ad naturam corruptam, sed non quantum ad naturam iniriata, & non institutam, quia Deus mortē non fecit, sed produxit hominem sine necessitate moriēdi. Quod autē contraxit necessitatē moriēdi: hoc fuit propter peccatū. Et ideo scriptum est: Stipendia peccati mors. **D**ē autē mors stipendia peccati in speciali, quia non solū Adā propter peccatū illud, quod fecit, contraxit necessitatē moriēdi, sed oēs eius posterī propter illud peccatū contrahunt huiusmodi necessitatem. **Rom. 5.** Iuxta illud Apostoli ad Ro. 5. Per vnum hominem in hunc mundum peccatum intrauit, & per peccatum mors. Et ita in omnes homines mors pertransiit. **Rom. 6.**

Ad secundum dicendum quod licet ex eisdē principiis deriuetur mors, & alij defectus, vt fames, & sitis in nobis, & in brutis quantū ad statū naturę corruptę; tamen quantum ad statū naturę institutę nobis fuit data originalis iustitia, per quam poteramus nos præseruare a morte, & ab aliis defectibus: quæ non fuit data brutis, quia non erant capacia tanti doni.

Sed dices, quod in statu naturę institutę in filiis Adę, si genuisset in illo statu ante infusionem animę rōnalis, fuisset p̄ redundantiã aliquo mō participatio originalis iustitię: ergo saltem hoc modo poterit esse huiusmodi participatio in brutis.

Ad quod dici potest, quod in filiis Adę ante infusionem animę rōnalis nō fuisset participatio huiusmodi iustitię, nisi in quantum fœtus illi habuissent ordinem ad susceptionem animę rationalis. Sed in corporibus brutorum, & in fœtibus eorū, nec est anima rationalis, nec est ordo, vel dispositio ad susceptionem talis animę.

Ad tertium dicendum, quod quæ dicta sunt de originali iustitia, vel de originali peccato, nec in Angelis, nec in brutis habent locum, sed singulariter respiciunt homines, in quibus natura instituta pollebat originali iustitia: & corrupta caret originali iustitia, & nati in huiusmodi natura contrahunt originale peccatum. Et si in Angelis potest aliquo mō concedi, naturalia remansisse integra, & splendida in hominibus, tamen debet aliquo modo concedi, propter carentiam originalis iustitię, & naturalia esse infecta, & vulnerata: & si non sunt hoc mō naturalia hominū infecta per appositionem alicuius turpitudinis; sunt tamen infecta per subtractionem alicuius pulchritudinis, sicut supra posui exemplum de imagine, quod diceretur maculata, si haberet nasum amputatum: sic natura humana dicitur maculata, quando ab ea subtracta est tanta pulchritudo, quanta erat iustitia originalis.

Ad quartum dicendum, quod si natura humana non potest per se pertingere ad tantum bonū, quod est visio diuina, nec propter hoc potest concludi, quod carentia talis visionis non debeat dici pœna, sicut nec potest dici pœna hominis, si non pōt volare. Nam si natura hominis per se, non potest ad hoc pertingere, potest tamen hoc adipisci per au-

xiliū gratiæ, & per naturam habet aliquam habilitatem ad hoc adipiscendum, quam non habet ad volandum. Ista autem habilitas adipiscendi visionem diuinam multum fuit diminuta p̄ carentiam originalis iustitię: propter quod diminutio huiusmodi habilitatis potest dici pœna originalis peccati.

A R T I C. I I I I.

An peccatum originale possit dici culpa.

Conclusio est affirmatiua.

D. Thō. 1. 2. q. 81. art. 1. 2. & 3. **D.** Bon. d. 30. art. 2. q. 1. 2. Et 2. sent. d. 30. q. 1. ar. 3. **Thō.** Arg. d. 30. ar. 2. **Greg.** Anim. d. 30. q. 1. ar. 1. **Capr.** d. 30. q. 2. **Bacc.** d. 31. q. 1.

QUARTO quærit de peccato originali prout habet rationem culpæ. Et videtur, quod nullo mō possit dici culpa, quia non debet dici culpa nostra, nisi illud, quod est in potestate nostra. & ad quod vitandum nostra potentia se extendit. sed cōtrahe re peccatum originale, cum contrahamur illud p̄ originem, non est in potestate nostra: & ad vitandum huiusmodi peccatum nostra potentia nulloatenus se extendit: ergo &c.

Præterea August. in de vera Religione dicit, **Tomo 1.** quod omne peccatum adeo est uoluntarium, quod si non est uoluntarium, non est peccatum. sed illud, quod contrahitur per originem, non contrahitur per voluntatem: ergo &c.

Præterea si per originem cōtrahimus aliquod peccatum, cum per originem nō trahamus a Parentibus, nisi carnem: quia nihil dat, quod non habet, cum caro non possit habere in se peccatū, accipiendo carnem a nostris Progenitoribus, nō poterimus per huiusmodi acceptionem contrahere aliquod peccatum.

Præterea iniustum est, & indecens diuinę iustitię, quod filius portet iniquitatem patris Iuxta illud Ezech. 18. Filius non portabit iniquitatem patris. Cum ergo propter peccatum patris, vt propter peccatum Adę, dicatur contrahi peccatum originale: videtur omnino hoc esse iniquū, & iniustum.

IN CONTRARIUM est: quia, ut habetur ad Eph. 2. Nos nascimur natura filij iræ: sed non possumus nasci filij iræ sine peccato, & culpa: ergo ex ipsa nostra natiuitate contrahimus aliquod peccatum, vel aliquam culpam.

Præterea, ut supra dicebatur, in statu naturę institutę homines fuissent iusti, & generassent filios iustos, id est, cum originali iustitia: ergo in statu naturę corruptę homines carentes originali iustitia generant homines, cū originali iniustitia, id est, cum originali culpa. Et videtur esse sententia Anselmi in lib. de Conceptu Virginali.

Peccatum originale culpæ rationem habet, cum ibi ratio voluntarij quædam existat, si ad Adam, ad nos, & ad alia naturalia referatur.

Peccatum, culpa & uitiū quō differant, uide d. 21. q. 1. ar. 4. & d. 24. q. 2. art. 3.

Peccatū naturæ est motum.

RESPONDEO dicendum, quod quæstio hæc duo implicat: uidelicet, quod ex origine contrahatur peccatum, & quod illud peccatū habeat rōnem culpæ, est enim peccatum in plus, quā culpa. Nā oīs culpa est peccatū, sed non econuerso. Contingit, n. et in naturalibus esse peccatū. Nā monstra sunt peccatū in naturalibus. Nā natura, nec agit aliquid superfluum, nec deficit in necessariis. Propter quod, si in talibus sit aliquid superfluum, ut puta, quod manus hēat sex digitos, vel non habeat, nisi quatuor, monstrum erit, & erit peccatū in naturalibus, & contingeret hoc ex aliquo vitio naturalium principiorum, ut puta ex superfluitate materiæ, vel ex defectu uirtutis in semine. quotiescūq, ergo non est in naturalibus, quod est debitum, vel est, quod non est debitum: potest dici peccatum. Hoc ergo modo ex origine carentia originalis iustitiæ, quia est in nobis, quod non est debitum, ut rebellio uiriū, quia non est in nobis, quod est debitū; potest dici originale peccatum. Sed dices: Originalis iustitia non est debita, & rebellio uirium est debita: ergo nec propter carentiam originalis iustitiæ non est in nobis, quod est debitum, nec propter rebellionem uirium est in nobis, quod non est debitum. Propter quod nullo istorum modorum dici possumus peccatum contrahere. Quod autem originalis iustitia non sit debita, patet, cum sit donum gratuitum, & supernaturale. Et quod rebellio uiriū sit debita: patet cum secundum Philosophū sint in nobis motores contrarij sensus, &c.

Sciendum ergo, quod ista quæstio dependet ex solutione primæ quæstionis: Vtrum originalis iustitia sit nobis debita: & miramur, quod Doctores loquentes in hac materia, & specialiter in hac distinctione, hanc quōnem prætermiserūt, cū sit fundamentū quōnis quæstionis, quō est in nobis ex origine originale peccatū. Dicebatur, n. in solutione primæ quōnis in hac Distinctione, quod aliquid esse debitū potest dici dupliciter, vel absolute, & simpliciter, vel ex quadā decentia diuinæ bonitatis, benignitatis, & iustitiæ. Certum est, n. quod originalis iustitia erat, quid gratuitū, & quoddā donū supernaturale, ut hoc modo absolute, & simpliciter non posset dici debita, quia tunc gratia non esset grā. Sed si consideremus quandam decentiam diuinæ bonitatis, benignitatis, & iustitiæ; originalis iustitia erat quoddammodo naturæ institutæ debita, quia debebat diuinam bonitatem, & iustitiam, per quas debet semper Deus vincere, cum iudicatur: animæ immortalī associare corpus non de necessitate mortale: & quandū ratio esset subiecta Deo, omnia inferiora in nobis essent, ut subiecta superioribus suis. Et quia corpus est inferius animæ: debebat sic esse subiectum animæ, ut nihil insurgeret in eo, nec egritudo, nec aliquid, quod contrarietur animæ. & quia sensualitas est inferior ra-

Iustitia originalis quō.

atione: debebat diuinā iustitiam, sic institueretur naturam humanam, quod nihil intingeret in sensualitate, quod rebellaret rationi. & quia hæc omnia faciebat originalis iustitia, quamuis non esset debita naturæ nostræ institutæ absolute; & simpliciter, quia erat donum gratuitum, & supernaturale; tamen ut potest patere per habita, ipsa originalis iustitia erat naturæ nostræ institutæ debita ex quadam decentia, ut semper Deus vincat, cum iudicatur, & semper verificetur illud, quod dicitur Esa. Nunc ergo habitatores Hierusalem, & uiri Iuda iudicate inter me, & uineam meam, Quid est, quod debui ultra uineæ meæ facere, & non feci? Hæc autem uinea potest dici natura humana, cui non solum absolute, & simpliciter facit, quod debet, sed etiam ultra debitum, & simpliciter: immo secundum quod potest in nobis apparere esse debitum secundum quandam decentiam, facit uineæ suæ, ut nos ipsi conuincamur ex iudicio nostro, quod quicquid decet Deum facere, facit nobis.

Essi. 1.

His ergo transactis, quod originalis iustitia secundum quandam dininam decentiam erat naturæ humanæ institutæ aliquo modo debita, ut perfectio proportionaretur suo perfectibili, & anima incorruptibilis coniungeretur corpori non de necessitate corruptibili: & homo innocens ante peccatum non experiretur in se aliquā miseriam, dicente Aug. 14. de Ciui. Magna miseria est hominis, quando in seipso inobedientiam reperit. Dicere possumus, quod ex origine contrahimus aliquod peccatum naturaliter, quando non inuenimus in nobis originalem iustitiā, quæ naturæ institutæ est aliquo modo debita: & quando inuenimus in nobis ipsis magnam miseriam, id est inobedientiam, & rebellionem, quæ est naturæ institutæ non debita. Vtrūque enim peccatū in naturalibus, ut non habere, quod debet, ut puta non habere completē. 5. digitos, & habere, quod non debet, ut puta habere. 6. digitos: Verum quia quæstio non solum quærit: utrum aliquod peccatum contrahamus ex origine, sed etiam utrum illud peccatum possit habere rationem culpæ: ideo de hoc faciemus quoddam ulterius, in quo hoc poterit declarari.

Iustitia originalis quō debita.

Tom. 5. c. 15

Peccatū naturæ quō sit.

D V B. I. L A T E R A L I S.

An peccatum originale habeat rationem culpæ.

Conclusio est affirmatiua.

Resolutionem uide superius.

D. Tho. d. 30. q. 1. art. 2. Tho. Arg. d. 30. art. 2. Dur. d. 30. q. 2. Vide Doct. supra citatos.

ALTERIVS fortē dubitaret aliquis, utrum peccatum originale, quod contrahimus ex origine: possit habere rationem culpæ,

Dicendum, quod culpa supra peccatum uideatur addere quid uoluntarium. Nam, ut dictum est, potest esse peccatum in naturalibus, sed hoc non

non habebit rationem culpæ, nisi possimus ostēdere hoc esse aliquo modo voluntarium. Nā peccatum, ut habet rationem culpæ, secundum August. est adēd voluntarium, quod si non est voluntarium, non est peccatum. Triplici ergo via ostendimus, quod peccatum originale habet rationem culpæ, & quod ibi inueniatur secundum aliquem modum ratio voluntarij: ut Prima via sumatur prout nos comparamur ad Adam, qui voluntariē deliquit, & peccauit. Secunda: ut comparamur ad nosipfos secundum naturam corruptam. Tertia: prout comparamur ad alia naturalia.

Rom. 5. Prima via sic patet; nam, ut ait Apostolus ad Rom. ut supra dicebatur: Per vnum hominem in hunc mundum peccatum intravit, & per peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt. sed hoc verbum; in quo omnes peccauerunt, exponit Magister in littera dupliciter: Videlicet in quo, idest, in quo Adam, vel in quo idest, in quo peccato Adē omnes peccauerunt. Omnes ergo peccauimus in ipso Adam peccante, & omnes peccauimus in ipso peccato Adē, sed ipse Adam peccauit voluntariē, & ipsum peccatum Adē fuit voluntarium; ergo peccatum originale, quod contrahimus ex origine, ut descendimus ab Adam, habet rationem culpæ, & potest dici voluntariū, & si non uoluntate nostra, tamen ex uoluntate Adē, qui voluntariē peccauit. Sed dices: Si originale peccatum non est voluntarium, nisi ex uoluntate Adē; ergo non habet rationem culpæ, nisi in Adam; Nos autem sumus omnino inculpabiles. Ad quod dici potest, quod argumentum arguit, quod non habet directē rationem culpæ personalis; sed quod non habeat rationem culpæ naturalis, argumentum non arguit. Dicemus, n. cum Aug. 13. de Ciui. Dei, quod omnes sumus in illo uno, idest, in Adam; sed nondum erat nobis singularim creata, & distributa forma, sed iā naturā erat seminalis, ex qua propagaremur. Et quia propagati sumus omnes ab illo uno, & in illo uno; natura omnium nostrum est uoluntariē deprauata: illa deprauatio uoluntariē naturę omnibus nobis debet naturaliter imputari, ut natura omnium nostrum dicatur uoluntariē deprauata, quia natura omnium nostrum erat aliquo modo virtualiter, idest seminaliter in Adam, qui eam uoluntariē deprauauit. Et quia deprauata natura, oportet, quod deprauetur persona: secundum hanc deprauationem est in nobis ordo contrarij, qui fuit in Adā, quia in Adam prius uoluntariē fuit deprauata persona, qua uoluntariē deprauata, ex illa uoluntate fuit deprauata natura: iō natura nostra, quā consequimur seminaliter ex Adam, potest dici uoluntariē deprauata, qua deprauata deprauatur persona quęlibet trahens originem ex Adam, & suscipiens naturam talem.

Peccati originalis exiūm.

Si quis ergo conqueratur de Deo dicens: ego non peccaui; ego non iniquē egi; quare hoc imputatur mihi ad culpam? Posset respondere Deus: Ego dedi naturam Adē, cum originali iustitia;

A quam non dedi ei, ut personę singulari, sed ut capiti totius humani generis, quam debebat naturaliter transfundere in omnes posteros. Ut sit similis quęstio de originali iustitia Adē. Et de castro dato militi ab omnibus suis posteris possidēdo. Sicut ergo uoluntariē peccante milite contra regem, de iure tollitur castrum ab omnibus posteris, ut dicantur omnes posteri peccare in peccato illo, ut praua uoluntas militis imputetur omnibus posteris ad culpam, ut sunt membra militis; sic culpa uoluntaria Adē omnibus nobis rationabiliter imputatur, ut sumus membra eius.

B Est tamen hoc aliquid amplius, ut sumus membra Adē, quā sit in posterioritate militis. quia Adam totam nostram naturam, ut omnes eramus in ipso, uoluntariē infecit; ut dicatur hoc modo tota nostra natura infecta uoluntariē, & per uoluntatem Adē quandam culpam contraxisse. Omnes ergo originaliter, vel seminaliter descendentes ab Adam accipiūt naturam quandā infectam, & contrahunt quoddam peccatum, & quandam culpam naturalem; & quia natura infecta, oportet, quod inficiatur persona; ideo persona huius, & illius; salte, ut trahit originē ab Adam, inficientis naturam suam; potest dicere illud Prophete; Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.

C Secunda via ad hoc idem sumitur, prout comparamur ad nosipfos secundum statum naturę corruptę, ut dicatur huiusmodi peccatum uoluntarium, & culpa, prout comparamur ad nosipfos non simpliciter, & quocunq; modo, sed ut habemus naturam corruptam; ut dicatur peccatum originale uoluntarium, & dicatur esse culpa uoluntate nostra. Erit enim ille modus de uoluntate Adē, & de natura eius, in quo omnes eramus, qui est de actū uoluntario. Nam ex actibus uoluntariē malis constituitur habitus malus, qui etiam debet dici uoluntarius, quia procedit ex uoluntariis actibus; & quia habitus inclinatur in modū naturę; ille habitus potest dici quedam culpa uoluntaria, in quantum per modum cuiuslibet naturę inclinatur nos ad committēdā uoluntariam culpā. Nam non solum dicitur quid pigrum, quia est quid tale in se, sed etiam quia facit aliquid tale. Nam secundum August. ignis dicitur piger, quia facit alios pigros: Natura ergo infecta potest dici quedam uoluntaria culpa, non solum, quia uoluntarie est deprauata per Adam, sed quia nos naturaliter, & de necessitate inclinatur in culpam uoluntariam; ut, si non tollatur uitium naturę, & originale peccatum, quando incipimus habere usum liberi arbitrij, de necessitate incidimus in peccatum.

Peccatū originale quō uoluntariū dici debeat

D Dicemus ergo, quod sicut habitus malus uoluntarius, cuiusmodi est uitium, dupliciter dicitur malus, & uoluntarius: quia per malam uoluntatem est introductus, & ad malam uoluntatem inclinatur: sic originale peccatum dupliciter debet dici malum, & uoluntarium: Primo quia per malam uoluntatem est introductum, & sic dicitur malum

malum, & voluntarium a mala voluntate Adæ, per quam est introductum. Secundo potest dici, malum, & voluntarium, quia ad malam voluntatem inclinatur, & sic potest dici malum, & voluntarium a mala voluntate nostra, quia inclinatur nos ad male volendum. Propter quod Magister in littera appellat peccatum originale vitium concupiscentiæ, quia sicut vitium concupiscentiæ, quod est in nobis, inclinatur nos ad male concupiscendum, & volendum, sic peccatum originale ad hoc nos inclinatur: Vel ad hoc inclinatur pueros, cum incipiunt habere usum liberi arbitrii, nisi tale peccatum per locutionem baptismi sit deletum.

Tertia via ad hoc idem sumitur, quod peccatum originale potest dici culpa: prout comparatur ad alia naturalia. Nam semper dispositio, quæ est necessitas, videtur esse eiusdem generis, cum eo, quod necessitat. Ut calor in excessu, quia necessitat ad adipiscendam naturam ignis, potest dici quædam igneitas. Est enim calor, & maxime in excessu via ab igne in ignem, videlicet ab igne generante in ignem generatum. Eo ergo modo, quo via est in eodem genere, cum termino, ad quem est via: & eodem modo, quo motus est in eodem genere, cum rebus, ad quas est motus: calefactio, quæ est quidam motus incipiens ab igne generante, & terminans in ignem generatum, potest dici quædam igneitas: sic peccatum originale, quod incipit a culpa Adæ generantis, & terminatur in culpam posterorum genitorum ab Adam, debet dici quædam culpa. Est enim a culpa in culpam, quia est a culpa causante in culpam causatam. Vel est a culpa, quæ in Adam se habuit, ut causa: ad culpam, quæ in nobis, se habet, ut effectus illius causæ: & quod medium non sapiat naturam extremorum est inconueniens: Dicimus autem peccatum originale esse, quid medium inter culpam Adæ, & culpam posterorum. quia posteri ipsius Adæ, nisi per baptismum post passionem Christi, vel per alia remedia ante aduentum Christi absoluantur a peccato originali, cum veniunt ad usum liberi arbitrii: propter culpam, quam habent in se originalem, de necessitate incidunt in culpam actualem, quia sicut peccatum actuale, quod per penitentiam non diluitur, mox suo pondere in aliud trahit, ut vult Greg. 25. li. Mora. Sic peccatum originale, quod per baptismum non diluitur, cum veniunt ad usum liberi arbitrii, mox suo pondere in culpam actualem precipitatur. Dicimus autem, quod huiusmodi precipitatio fit in culpam actualem, vel committendo actum, quem quis non debet facere, vel omittendo, quem debet facere.

An peccatum originale malo habitui vitioso assimilatur.

Conclusio est affirmatiua.

Idque quodammodo.

VLTERIVS fortè dubitaret aliquis: quia, cum peccatum originale assimilatum sit habitui malo, & vitioso, qui est a malo actu voluntario: a quo est causatus in malum actum voluntarium, in quem inclinatur; sic & peccatum originale est a malo actu voluntario Adæ, a quo est causatus in malum actum voluntarium nostrum, in quem inclinatur: Vtrum hoc habeat veritatem, quod peccatum originale assimilatur malo habitui vitioso.

Dicendum, quod omnis similitudo non currit, cum omnibus pedibus. Nam cum similitudo sit rerum differentium habentium aliquam identitatem, si aliquid esset per omnia simile: iam non esset simile, sed idem esset. Concedimus ergo, quod peccatum originale habet rationem vitij, quia planè dicit Magister in littera, quod est vitium concupiscentiæ. Et concedimus, quod habet aliquam similitudinem cum habitu vitioso, quia sicut habitus vitiosus inclinatur in malum, in quod de necessitate precipitatur, nisi subleuemur per gratiam: sic peccatum originale inclinatur in malum, in quod de necessitate precipitatur, nisi subleuemur per gratiam: & sic peccatum originale inclinatur in malum, & in culpam actualem, in quam de necessitate precipitatur, nisi tale peccatum per baptismum, in quo recipimus gratiam, sit deletum. Possumus autem assignare quatuor differentias inter peccatum, siue culpam originalem, & inclinantem ad malum, & habitum sic inclinantem. Ut prima differentia sumatur prout peccatum originale, & habitus malus considerantur secundum se. Secunda prout comparantur ad naturam, & ad potentiam. Tertia prout comparantur ad naturam, & ad personam. Quarta differentia sumitur, prout comparantur ad ipsum actum.

Prima autem differentia sic patet: quia habitus malus secundum se consideratus, se videtur habere per modum appositionis, quia videtur esse quædamabilitas superaddita, & appositamobis. sed peccatum originale non se habet per modum cuiusdam appositionis, sed per modum cuiusdam subtractionis. Aliter enim inclinatur ad malum habitus prauus per penitentiam, vel per bona opera non deletus: & aliter peccatum originale per baptismum non amotum. Quia habitus prauus inclinatur in malum per modum cuiusdam similes appositionis, quia semper similes habitus inclinantur in similes actus. Est enim quædamabilitas superaddita animæ inclinans in similes actus: ut si sit habitus bonus: inclinatur in actus bonos, si malus, in malos. sed peccatum originale non deletum, non inclinatur in malum per modum cuiusdam appositionis, sed per modum cuiusdam carentiæ,

carentiæ, & subtractionis. Nam quia peccatū originale est carentia cuiusdā iustitiæ, quam habens nō habet inclinationem ad malum: ea subtracta, & ea carens inclinatur ad malū, sicut cyathus plenus aqua, continet aquam, ne labatur, & fluat in terram: eo factō, vel subtracto ab aqua, labitur aqua, & fluit in terram. Sic originalis iustitia continebat animam, ne laberetur in malum; ea subtracta, vel amota, & non superaddita gratia, quæ quantum ad hoc supplet vices originalis iustitiæ, quia per eam se potest continere anima, ne labatur in malum; de necessitate, hoc posito, anima in malum labitur, quia sine originali iustitia, vel sine gratia gratum faciente nullus se potest diu cōtinere, ne labatur in peccatum etiam mortale,

Secunda differentia inter habitum malum, & peccatum originale sumitur, prout hæc duo comparantur ad naturam, & potentiam animæ. Nam malus habitus, quia adgeneratus est ex malis actibus, & actus immediate procedunt a potentia: oportet, quod habitus malus per se, & primo sit quædam infectio potentia. sed peccatum originale, quia contrahitur per originem, & per generationem, quia generatio est opus naturæ, & via in naturam: oportet, quod per se, & primo peccatū originale sit quædam infectio naturæ.

Tertia differentia ad hoc idem sumitur: prout hæc duo: peccatum originale, & habitus malus comparantur ad naturam, & ad personam. Nam habitus prauus magis est quoddam malum personale, quia contrahitur ex actibus, & operibus personæ. sed peccatum originale est malum naturale per se, & primo; quia cōtrahitur ex malo, & ex infectione naturæ. Si autem est malum, & infectio personæ: hoc est ex cōsequenti, in quantum natura deprauata, & infecta deprauatur, & inficit personam.

Quarta autem differentia, ut dicebatur, sumitur prout hæc duo comparantur ad ipsam actū. quia nunquā fit habitus in nobis, siue bonus, siue malus, nisi ex actu frequentato, quia sicut ex frequenter bene cytharizare simus boni cytharistæ. Sic ex frequenter bene agere simus boni, & ex frequenter male agere adgeneratur in nobis malus habitus: Licet fortē propter pronitatem sensuum, & cogitationum ad malum non requiratur tanta frequentatio malorum actuum ad adgenerandum habitum malum quanta requiritur bonorum ad adgenerandū bonū. Iuxta illud Gen. Sensus enim, & cogitatio humani cordis in malū prona sunt ab adolescentia sua sed peccatum originale, quod est carentia originalis iustitiæ: sumit suam quiditatē, & suum esse ex vnico solo actu, idest, vno proprio peccato Adæ, quod totam ex radicauit, & radicatus euulsit illam originalem iustitiam: habuit suum totum complementum. Nā ex aliis peccatis Adę nihil cōtrahimus, sed solū ex primo peccato, p̄ qd̄ caruit originali iustitia.

RESP. AD ARG. ART. IIII.

Ad primum dicendum, q̄ arguētum non

A plus arguit, nisi, q̄ peccatum originale per se, & primo non est peccatum personæ, sed naturæ. Et si est peccatum personæ, hoc est ex consequenti in quantum natura infecta inficit personam. peccatum ergo, quod est in potestate nostra vitare, est peccatum personæ, qd̄ per se, & primo nō competit peccato originali. Vel possumus dicere, q̄ peccatum, quod est in potestate nostra vitare, est qd̄ non cōtrahimus per alium, sed per nos ipsos, sed peccatum originale contrahitur per alium, vt p̄ Adā, in quo omnes peccauimus. Nec p̄pter hoc possumus conqueri de Deo. Quia sicut contrahimus peccatum originale per alium: Ita ad hoc delendum potest nobis per alium subueniri. Nā paruuli ante usum liberi arbitrii baptizati ab alio absoluntur a peccato originali.

B Ad secundum dicendum, quod omne peccatū est voluntarium, Propter quod peccatum originale est malum, & voluntarium, prout a mala voluntate Adæ inductum, & dicitur etiam malum, & voluntarium, prout non deletum per baptismum nos inclinat ad malè velle.

C Ad tertium dicendum, quod in carne non est peccatum originale formaliter. Sed est in ea virtualiter, in quantum est infecta, & polluta, & ex immundo semine in libidine generata. Sicut ergo si quis haberet manum pollutam, vel coinquinatam, si cum illa manu acciperet ab alio pomū, quantumcunque nitidum in ipsa coniunctione pomiad manum pollutā, fieret pollutū. Sic quātuncunque quilibet nostrum accipiat animam à Deo non pollutam, sed nitidam, tamen quia accipit ea in carne polluta libidinose, & pollute genitam in coniunctione ad talem carnem fit polluta, & contrahit peccatum originale, sed de hoc tractabitur infra.

D Ad quartum dicendum, quod iniustum esset, q̄ filius puniretur pro peccato patris, vt communiter dicitur, nisi peccatum patris in filium pertransiret. sed peccatum Adæ transit in omnes alios, & in omnes nos, qui possumus dici filij eius, vt iam non puniamur pro peccato patrum, sed pro peccato nostro, cum istud peccatum transeat in nos, & fiat peccatum nostrum. Nam ut patet per habita: peccatum originale non est intelligendum per modum appositionis cuiusdā turpitudinis, sed per modum subtractionis cuiusdā pulchritudinis, quæ dulchritudo debebat dici pulchritudo naturæ magis, quā personæ quia illa pulchritudo & illa originalis iustitia fuit data Adę, prout in eo erat aliquo modo natura omnium nostrum, & prout debebat esse omnium nostrum caput, quo peccante, & ea carente non potuit eā in nos transfundere, sed tota natura nostra ex hoc dicitur esse infecta: & quia non potest esse infecta natura, nisi inficiatur persona, cuius est illa natura; Ideo persona cuiuslibet nostrū, quia per originē accipit naturā infectam dī per originem infectionem, & culpam cōtrahere, qd̄ sufficit ad hoc, q̄ puniatur. Sed qualiter puniatur & cuiusmodi est huiusmodi culpa; & quomodo hoc nō derogat diuinæ iustitiæ, in sequētibz apparebit.

Gen. 3.